

Aldona VASILIAUSKIENĖ

Arkivyskupas Mečislovas Reinys ir „T. Aškūnų bei B. Asių kolchozo Moderniojo Cirko biuleteniai“

Vilniaus universitetas, Universiteto 3, LT 2734, Vilnius.
Gauta 1999 m. spalio 26 d.

Straipsnyje pirmąsyk skelbiami šaltiniai – nuo 1945 m. sausio 14 d. iki 1947 m. gegužės 15 d. arkivyskupo Mečislovo Reinio rašyti dvidešimt septyni įvairios apimtys dokumentai, autoriaus pavadinti biuleteniais: tai T. Aškūnų ir B. Asių kolchozo Moderniškojo Cirko biuletenis, Tašbasių kolchozo Moderncirko biuletenis, arba tiesiog Moderncirko biuletenis. Visi biuleteniuose minimi veikėjai, kaip pavyko išsiaiškinti, realūs asmenys, o kolchozu buvo pavadintas vienas butas Vilniuje su jo gyventojais. Tad žvilgtelėkime į aplinkybes, kuriomis buvo sukurti tie biuleteniai.

Vyskupas Mečislovas Reinys, 1940 m. liepos 18 d. paskirtas Vilniaus arkivyskupo Romualdo Jalbžykovskio padėjėju, atvyko į Lietuvos sostinę. 1941 m. šv. Mikalojaus bažnyčios klebonas Kristupas Čibiras pakvietė vyskupą gyventi į savo nedidelį dviejų kambarių butą klebonijoje. Tuo metu vysk. M. Reinys gyveno dviejų didelių kambarių bute Pilies gatvėje ir bolševikai jam buvo uždėję itin didelius mokesčius, kurių nepajėgdamas susimokėti, jis mielai pasinaudojo kun. K. Čibiro kvietimu. Klebonas apsigyveno pirmame per einamajame kambaryje, o antrąjį užleido vyskupui. Klebonijoje gyveno ir daugiau kunigų: Edmundas Basys, Vincentas Taškūnas ir kt., kambarius turėjo ir V. Taškūno brolio dukra Stasė Taškūnaitė bei E. Basio sesuo Liuda Basytė (tai būsimieji biuletenių veikėjai).

Liuda Basytė prisimena, kaip 1942 m. kovo 23 d. apie 9 valandą vakare išgirdo rusiško lėktuvo plerpimą (mat lėktuvų garsus visi gerai skyrė). Išsigandusi puolė į kambario vidurį ir pamatė, kaip pašoko stalas ir spinta. Numestos bombos sprogo negirdėjo, tačiau išgirdo su trenksmu griūvančią krūvą plytų. Įbėgęs bro-

lis kunigas išsiuntė ją ieškoti kuo greitesnės pagalbos: V. Taškūnas buvo prislėgtas balkių bei plytų, sužeistas ir vyskupas, o klebonas K. Čibiras – užmuštas. Sužeistieji buvo išgabenti į šv. Jokūbo ligoninę.

Arkivyskupas M. Reinys visą mėnesį išgulėjo ligoninėje (buvo sugipsuotas jo lūžęs raktikaulis). Išėjęs iš ligoninės apsigyveno Arkivyskupijos kurijoje (Pilies gatvėje), nes arkivyskupas R. Jalbžykovskis tuo metu buvo ištremtas į Marijampolę.

Liuda Basytė per pažįstamą, pažinojusį Vilniaus burmistrą K. Dabulevičių, gavo butą Vilniaus gatvės tuo metu 29/31 numeriu pažymėto namo trečiajame aukšte.

1 il. Liuda Basytė. 1999 m. ruduo. Vilnius
(A. Vasiliauskiėnės nuotrauka).

Keturių kambarių butas buvo tuščias, mat 1941 m. į kitoje gatvės pusėje esančio namo balkoną buvo kritusi bomba, ir L. Basytės gautame bute buvo išbyrę langai, butas apgadintas. Butas buvo skirtas penkiems asmenims, todėl jame apsigyveno kun. V. Taškūnas, kun. E. Basys, karo kapelionas Juozas Panavas ir S. Taškūnaitė bei L. Basytė. Butas gana greitai buvo sutvarkytas. Vėliau, kunigui J. Panavui pasitraukus į Vakarus, ten apsigyveno Genovaitė Kisielytė (ji prieš karą VDU buvo studijavusi teologiją). Ji dirbo su vaikais: mokyklose, ligoninėse, net ir Švietimo ministerijoje priešmokyklinio skyriaus vedėja.

Šiame bute dažnai lankėsi arkivyskupas Mečislovas Reinys – matyt, jam ši draugija, prie kurios jau buvo įpratęs gyvendamas Šv. Mikalojaus bažnyčios klebonijoje, tapo sava ir reikalinga: tuo metu Vilniuje ne daug buvo kunigų lietuvių. Kunigų bute Vilniaus gatvėje arkivyskupas M. Reinys lankėsi per visą vokiečių okupacijos laiką, nenutraukė savo vizitų ir sovietmečiu. Tik tada jie įgavo kitokį atspalvį.

Arkivyskupas M. Reinys, parodyjuodamas sovietinę tvarką, pradėjo rašyti Biuletenius. Stasė ir Valė Taškūnaitės ir pats autorius sakė, kad tai „Stengazieta“. Savo biuleteniais arkivyskupas mokė į visus sovietinės valdžios skelbiamus ir vykdomus nurodymus bei įsakymus žiūrėti pro juoko, dažniausiai, sarkastiško, prizmę. Butą ir jos gyventojus arkivyskupas pavadino kolchozu, suteikdamas jam „Moderniojo cirko“ vardą. Tas cirkas atspindėjo ir sovietinę santvarką.

Visi Biuleteniuose minimi asmenys, kaip jau žinome, – tikri, tačiau mėgdžiojant okupantų vardus ir pavardes – juk tai kolchozas – lyg ir surusinti. Kun. Vincentas Taškūnas, kurį dukterėčia Stasė ir kitos mergaitės pagarbiai vadino Dėdžiuku, rašomas V. I. N. Centas arba V. T. Aškūnas arba tiesiog T. Aškūnas. Kun. Edmundas Basys: E. D. Mūndo arba E. B. Asys; Stasė Taškūnaitė vadinama St. Ase, jos sesuo Valė – V. Ale; Genė Kisielytė – minima Genė bei K. I. Sielyte; Liuda Basytė – L. I. Ūda; Jonė Jušenaitė – J. One. Arkivyskupas rado taiklių žodžių jų charakteriams apibūdinti. Visos mergaitės turi nemažai pravardžių, atitinkančių jų darbus bei pareigas.

Amžinai besišypsanti Stasė Taškūnaitė vadinama Veikliąja, Transporto Meisteriu, Kulinarijos Magisteriu, Cirko stachanoviete;

Valė Taškūnaitė apibūdinama kaip liesa, augalota, laiba kaip smilga (baugu, kad nenulūžtų), lanksti, su pensne, kartais vaikštanti apsirėdžiusi išverstais kailinukais – tai Šaunioji, Figliarka, Paslikoji, Tvarkos, švaros ir grožio žinovė;

Genės Kisielytės charakteristikai pateiktas epitetas – su nušvitusiu veidu;

Jaunutė, išbalusiu veidu, juosvomis kasomis, nutuokianti mediciną Jonė Jušenaitė Biuleteniuose dar vadinama Pelių Kerėtoja, Laboji-Nelaboji, Kulinarijos Gizelis, Supragizelis, pUSDaktarė.

Liuda Basytė turi Glavbucho bei Bapkų Istrebiteliaus pravardę.

2 il. Sergantis arkivyskupas M. Reinys ligoninėje lanko sergantį kunigą. 1942 m. kovas-balandis (nuotrauka iš kun. P. Baltuškos asmeninio archyvo, publikuojama pirmą kartą).

Petro J. E. Rusališkis – tai galimai Petras Burlingis. Jis buvo studijavęs Vilniaus kunigų seminarijoje, bet iš jos pasitraukė. Vilniaus gatvėje esančiame bute lankėsi simpatizuodamas Stasei Taškūnaitei.

Kun. Vincentas Taškūnas vadinamas Dėdžiuku.

Kun. Edmundas Basys – Paringio kirpėjas, Kirpėjas su Avinėmis Žirkklėmis, vėliau – Kirpėjas be Avinių Žirklių, o pakėlus kvalifikaciją – Didysis Cirko Kirpėjas.

Pravarde Mututa pasirašinėjo pats arkivyskupas Mečislovas Reinys. Spėjama, kad šitaip jis buvo vadintas vaikystėje. Jis kartu ir reporteris: Nagazaki, Pumputis; tai jo – arkivyskupo – bute vyksta „krokodilo auklyba“ (!?)

Biuleteniuose dažnai minima Lapušikių vietovė. Tai kun. V. Taškūno nupirkta dvaras – vienkiemis, kuriame gyveno jo giminaičiai. Lapušikė – netoli Pasmalvės (dabartinio Visagino). Ten buvo didelis bitynas, tad Stasė Taškūnaitė dažnai važiuodavo parsivežti ne tik medaus, bet ir kitokio maisto, kas itin buvo aktualu pokario metais.

M. Reinio rašyti Moderniojo cirko biuleteniai, 1947 m. suėmus arkivyskupą, pateko į Stasės Taškūnaitės rankas. Ji juos rūpestingai išsaugojo. Prieš dešimtmetį monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas aplankė ją susirgusią, o ir vėliau ne vienerius metus bendravo. S. Taškūnaitė jai itin brangius dokumentus, saugotus kaip relikviją, – arkivyskupo ranka rašytus Biuletenius – patikėjo monsinjorui. Spaudoje pasirodžius pirmiesiems A. Vasiliauskiens straipsniams apie arkivyskupą Mečislovą Reinį, tuos Biuletenius monsinjoras K. Vasiliauskas perdavė jai. Remiantis monsinjoro K. Vasiliausko, L. Basytės bei G. Kisielytės pasakojimais, išaiškinti Biuleteniuose minimi veikėjai.

Kolchozo „Modernusis cirkas“ biuleteniai leidžia pažvelgti į tokį visada rimtą ir susikaupusį arkivyskupą Mečislovą Reinį iš giliai žmogiškos pozicijos, pamatyti jį ne

tik patį juokaujantį, bet ir, svarbiausia, gebantį linksmai nuteikti aplinkinius net niūriu sovietinės okupacijos laiku.

Arkivyskupo Mečislovo Reinio rašyti „T. Aškūnų bei B. Asių kolchozo Moderniojo cirko biuleteniai“ – labai originalūs ir netikėti ano laikmečio nuotaikų liudijimai, dokumentai, kuriais iškiliosios Lietuvos Bažnyčios asmenybės atsiskleidžia netikėtu rakursu.

Dokumentai

1.

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderniškojo Cirko Administracijos ir Ansamblio Aktyvo posėdžio ir poslovio protokolas

1945 m. sausio 14 d. sakytasai Aktyvas atsidėjęs iš-klausė Cirko artistės St. Asės pranešimą apie ypatingais įgaliojimais paremtą ir nustatytais terminais įvykdytą ke-lionę į Lapušiskę ir po pranešimo konkrečiai patyrė kep-tų ir virtų kelionės rezultatų, a) turėdamas galvoje: 1) kad karo meto kelionėje pasitaikančias kliūtis artistė St. Asė didvyriškai nugalėjo, 2) kad artistė St. Asė sumaniai at-gabeno Cirko Aktyvui reikalingų medžiagų imponuo-jantį kiekį, nors ir, anot artistės V. Alės nuomonės, ma-žais įpakavimais, b) turėdamas skilvyje malonų nusitei-kimą, patiektą artistės St. Asės kulinarijos meno giliu pa-žinimu ir nuostabia nuovoka, sukėlusia artistės V. Alės džiūgavimą, o kitų dalyvių žado praradimą, tyliai svars-čiusių „Ambrozija čia ar kas“, vienu balsu nutarė suteik-ti ir suteikia artistei St. Asei, iki jos gyvos galvos, titulų „Transporto Meisteris“ ir „Kulinarijos Magisteris“.

Protokolą ir nutarimą tvirtiname savais parašais.

V. T. Aškūnas, L. B. Asytė, V. Alė, E. B. Asys, Mututa

2.

Diplomas

„Visiems, Visiems, Visiems“ (Kolchozo ir Cirko šūkis) skelbiama, kad T. Aškūnų ir B. Asių kolchozo Mo-derniškojo Cirko artistei St. Asei suteikti titulai „Trans-porto Meisteris“ ir „Kulinarijos Magisteris“.

Cirko būstinė, 1945 m. sausio 14 d.

V. T. Aškūnas, E. B. Asė, V. Alė, Mututa

3.

Modernircio biuletenis
1945 02 25

Pramprekybos pavyzdžiu mūsų kolchozo cirkas įgi-jo pavadinimą Modernircikas.

Viena faksimilė iš pateiktų dokumentų (dokumentas iš asmeninio A. Vasiliauskienės archyvo).

T. Aškūnas ir B. Asis
Kolchozo
Moderniškojo Cirko
Administracijos ir Ansamblio Aktyvo
posėdžio ir poslovio
protokolas

1945 m. sausio 14 d. sakytasai Akty-vas atsidėjęs išklausė Cirko artistės St. Asės pranešimą apie ypatingais įgaliojimais paremtą ir nustatytais terminais įvykdytą ke-lionę į Lapušiskę ir po pranešimo konkrečiai patyrė kep-tų ir virtų kelionės rezultatų, a) turėdamas galvoje, 1) kad karo meto kelionėje pasitaikančias kliūtis artistė St. Asė didvyriškai nugalėjo, 2) kad artistė St. Asė sumaniai at-gabeno Cirko Aktyvui reikalingų me-džiagų imponuojantį kiekį, nors ir, anot artistės V. Alės nuomonės, ma-žais įpakavimais, b) turėdamas skilvyje ma-lonų nusiteikimą, patiektą artistės St. Asės kulinarijos meno giliu pa-žinimu ir nuostabia nuovoka, sukėlusia artistės V. Alės džiūgavimą, o kitų dalyvių žado praradimą, tyliai svars-čiusių „Ambrozija čia ar kas“, vienu balsu nutarė suteik-ti ir suteikia artistei St. Asei, iki jos gyvos galvos, titulų „Trans-porto Meisteris“ ir „Kulinarijos Ma-gisteris“.

Protokolą ir nutarimą tvirtiname savais parašais.

V. T. Aškūnas
L. B. Asytė T. Alė E. B. Asys
Mututa

Garsas apie Moderncirką toli paplito, persirito Uralo kalnus, nuaidėjo per Sibiro platumas, pasiekė Japoniją. Štai šiomis dienomis atsilankė mūsų Moderncirkė Japonijos „Tokio Šimbuk“ bendradarbis pil. Nagazaki ir turėjo intervjū su Transporto Meisteriu ir Kulinarijos Magisteriu artiste St. Asė.

„Ar gavėnios metu veikia cirkas?“ – buvo pirmasai tolimo svečio klausimas. „Kadangi tuo tarpu neturime beždžionių, tai cirkas veikia ir gavenios“, atšovė artistė. „Mat“, tęsė ji toliau, „ar beždžionės panašios į žmones, ar žmonės į beždžiones, šios problemos aš čia nesprenžiu, bet vis tik visus rimtus seansus beždžionės paverčia komedijomis, sutrukdo rimtį, išblaško dvasią. Mes gi Moderncirkė gliaudome fizikos problemas, matematikos labirintus, plečiame mūsų orientaciją, bandomė mūsų kulinarinio meno skonį. Tas tinka ir gavenio metu“. Beveik ausis pastatęs tolimųjų rytų geltonodis klausėsi drąsių Moderncirkio užsimojimų.

„Mus stebina, – vėl užklausė geltonodis žurnalistas, – ikišiol negirdėtas „Kulinarijos Magisterio“ mokslo laipsnis. Gal iš šios srities būtų galima išgirsti kas nauja?“ „Ar jūs girdėjote, mielasai Nagazaki“ – tarė maloniai šypsodamasi artistė, – apie ilgai nesenstantį tortą „Mokko“. „Nei krislelio negirdėjau“, skubėjo pasiaiškinti žurnalistas. „Taigi mat, jei ne karo sąlygos, tai būtų galima pagaminti tortas „Mokko“. Juo įsiai senyn, tuo įsiai skanyn“. „Panele, – sušuko be galo nustebejęs žurnalistas, – juk tai stebuklas“. „Nurimkite, mielasai Nagazaki, tai tik kulinarijos mokslo ir meno išradimas. Matote, pas mus neveltui duodamas „Kulinarijos Magisteris“, ramiai aiškino Moderncirkio įžymybė.

„Dovanokite, – mekeno Moderncirkio naujenybių apglušintas rytietis, – kad nesvietiško smalsumo pagautas trukdau jūsų brangų laiką. Dar bent vienas klausimėlis. Gal ką iš transporto srities?“

„Transportas“, – pradėjo artistė St. Asė, – „kitokių savybių reikalauja. Čia viskas reikia išnešti ant savo pečių, reikia jėgos, nesvietiško kantrumo, na, žinoma, ir apsukrumo. Neseniai, mūsų bendradarbis šaunioji V. Alė sumanė konkuruoti su manimi; bet ji atliko kelionę... pati supakuota, lyg lopšyje paguldyta. Taigi čia asmeninių transportinių pastangų nebuvo. Konkurencija nuėjo vėjais“.

„Labai esu dėkingas Panelei už žinias iš Moderncirkio, kurias pasistengsiu paskleisti rytų kraštų spaudoje“, pasakė pil. Nagazaki ir, rytietiškai atsisveikinęs, movė iš cirko.

Kaip matome, Moderncirkas garsėja.

Moderncirkio Administracijos Redakcijos kolektyvas.
St. Asė, Mututa

4.

Moderniškojo Cirko Biuletėnis
1945. III. 24

Turinyje: 1. Taupumo sumetimai. 2. Šiaurės ašigalis.

3. Rekolekcijos. 4. Transporto perspektyvos.

1. Karo metas, tad viskas tenka taupyti, net ir titulus.

Tad iš visko „Moderniškas Cirkas“ beliko. Tiesa, ne daug beliko, bet esminga ir reikšminga.

2. Šiaurės ašigalis. Aną dieną įpuola į Cirko patalpas net uždusęs žurnalistas, iš vietinių. Ieško artistės V. Alės ir prašo nors trumpam interviu. Suprasdama Moderniško Cirko reikalą, artistė sutinka. „Panele, ar į Šiaurės ašigalį ekspedicija?“ – vapalioja žurnalistas. – „Prašau klausimą arčiau apibrėžti“ – atsako artistė. „Taip, taip, Panele. Išvengti nesusipratimams kaip mat paaiškinsiu, bus aišku, kaip ant delno. Visų pirma. Visokios ekspedicijos į egzotiškus kraštus, taigi ir į Šiaurės ašigalį, visuomenę ir žurnalistus labai domina, ir net jaudina. Antra. Daug kam žinoma, net ir iš Dėdžiuko pareiškimų, kad Panelė esate švaros, tvarkos ir grožio žinovė, taigi paisote dailaus rėdymosi pagrindinių principų ir technikos. Trečia. Aną dieną daug kas matė, kad Panelė ėjote iš Cirko patalpų į gatvę apsiavusi tūbais (vailokais), kailiniuota, galva apmuturiuota daugiau negu turkų ir arabų, o ant rankų gal dar buvo kailinės pirštinės, nors šio pastarojo dalyko nėra tiesioginių liudininkų. Visa tai liudija, kad Panelė išsirengėte keliauti į šiaurės ašigalį“. Visa tai bėrė žurnalistas. – „Nesijaudinkite, malonusis žurnalistas. Taip, keliavau, bet dar ne į patį ašigalį, o tik į Kauną. Apsirėdžiau ne pagal savo skonį, bet sekdamą Dėdės ir Transporto Meistrio patarimais“. – Taip baigė artistė ir žurnalistas nurimo.

3. Rekolekcijos. – Panele, gal dar būtų galima vienas klausimas, – teiravosi žurnalistas. „Prašau“, trumpai atsakė artistė. – „Teko nugirsti, kad Cirkas dalyvavo rekolekcijose. Kaip čia suderinti?“ – „Labai paprastai. Cirkas yra moderniškąs, tad skina naujus kelius. Be to, reikia paaiškinti, kad tigras ir liūtams (kurie, tiesa, egzistuoja dar tik Cirko plane ir Lapušiškės džiunglėse, jeigu jų ten yra), taigi tigras ir liūtams rekolekcijos neprivalomos. Juoba jos neprivalomos Beždžionėms, kurių Cirke nėra ir kurių labai nemėgsta artistė St. Asė. O kad artistės dalyvavo, tai jų čia dalykas, kuriam, žinoma, mielai pritarė ir Dėdžiukas“. Žurnalistas išmėklino iš Cirko, be Šiaurės ašigalio.

4. Transporto perspektyvos. Kaip gervės vasarai baidantis traukia į šiltus kraštus, taip Transporto Meisteriui besitarianant Velykų, deja, trumpoms atostogoms, širdį traukia į Lapušiškę, kad ten pačiupus valgomųjų ir skanėstų, gabenti juos į Cirką, panaudojant jau žinomus ir išmėginant dar tik sugalvotus, visuomenei nežinomus transporto metodus.

Redakcijos kolektyvas

V. T. Aškūnas V. Alė St. Asė Mututa

Tiražas 1 egzempliorius.

5

Ypatingosios Komisijos Petro J. E. Rusališkio frizerinėms kvalifikacijoms nustatyti postovio protokolas

Postovis įvyko 1945 m. balandžio 1 d. Moderniškojo Cirko patalpose, Cirko kolektyvui sudarius Ypatingąją Komisiją su pirmininku V. T. Aškūnu ir nariais

St. Asė ir V. Alė. Darbotvarkėje vienas klausimas: apžiūrėti š. m. kovo mėn. 29 d. nukirptąjį Petro J. E. Rusališkio manevrais klientą Mututą ir nustatyti ne profesionalo frizerines kvalifikacijas. Savo tyrimo išdavas ir sprendimą Komisija suformulavo šiuo būdu.

1. Gyvybės saugumo atžvilgiu: apžiūrėjus nukirptąjį iš visų keturių pusių, paaiškėjo, kad abi ausys yra visiškai čielybėje, nei nukirptos, nei apkarpytos, nei įkirptos, kad galvos ir kaklo odoje nematyti įkarpų;

2. Praktiškumo atžvilgiu: pažiūrėjus iš frontui priešingos pusės ir iš dešiniojo bei kairiojo plano, atrodo kirpimas atliktas nei per trumpai, nei per ilgai, tad todėl plaukų atžėlimas numatomas įvyksiant normaliu laiku;

3. Estetikos atžvilgiu: Komisija vienu balsu pripažino, kad kirpimas atliktas gerai. Komisijos nario V. Alės pastaba, kad yra trūkumas, būtent nesą matyti pusmetinės unduliacijos, šukuosenos, buvo balsų didumu atmesta. Komisijos nariui St. Asei kategoriškai pareiškus, kad ne visiems esanti reikalinga pusmetinė unduliacija;

4. Finansinio taupumo atžvilgiu: iš fronto žiūrint į nukirptąjį, matyti iš pryškio kuodas, kuris V. Alės nuomone yra palaikytinas su sąlyga, kad būtų didesnis ir juodas; tačiau kiti Komisijos sąstato dalyviai, nepalaidydami V. Alės nuomonės bei sąlygų, reiškė pažiūrą, kad esant normalioms žėlimo sąlygoms, kuodas per daug išaugs, nebus reikiamai apvaldomas, bus gyvo reikalo šauktis vėl Petro J. E. Rusališkio pagalbos, tuo būdu padažnės kirpimo praktika, atsiras reikiamas profesinis tobulumas; bet kita vertus, kadangi ne profesionalas kirpėjas žiūri į savo darbą kaip į praktikavimąsi, jį atlieka veltui, tad klientui nesusidaro finansinių išlaidų ir karo metu privalomam taupumui nenusikalstama;

5. Socialinės gerovės atžvilgiu: Komisijos apklaustas nukirptasis nereiškė jokių pretenzijų prie kirpimo procedūros;

6. Ypatingoji Komisija, imdama domėn visus sakytuosius atžvilgius, pripažįsta gan aukštas frizerines kvalifikacijas ne profesionalui Petru J. E. Rusališkiui ir yra nuomonės, kad P. J. E. Rusališkis gali eiti soclenktynių prieš Paringio Kirpėją su Avinėmis Žirkėmis (čia toks titulas, ne instrumentai).

Komisijos pirmininkas V. T. Aškūnas

Komisijos nariai: St. Asė V. Alė

Nukirptasis Mututa

6

Moderniškojo Cirko Biuletenis

1945 m. balandžio 14 d.

Turinyje: 1. Transporto pažanga. 2. Gastrolė. 3. Krokodilo apžiūra.

Biuletenio Redakcijai miela pasidalinti su savo skaitytomis žiniomis apie naujus Cirko laimėjimus, nors Cirkas neturi sau konkurento.

1. Transporto pažanga. Žinios apie mūsų Transporto Meisterio laimėjimus, matomai pasiekė ir plačiąją visuomenę. Š. m. kovo 25 d. mūsų Transporto Meisteris St. Asė buvo specialiai pakviesta sutvarkyti ledo

transportą iš Jagelos gatvės į kitur. Kaip kadaise Cezaris pasakė „veni, vidi, vici“, taip mūsų Meisteris nuvyko, pažiūrėjo ir po 10 minučių grįžo. Po savaitės laiko niekas nė pėdsakų ledo nematė Jagelos gatvėje. Galime su dideliu malonumu atžymėti dar kitą laimėjimą. Teko nugirsti, kad pačiam Meisteriui nebėsa reikalo asmeniškai vykti į Lapušiskę, transportai ateina savaime. Tai bent suorganizavimas, vadovavimas!

2. Gastrolė. Laikraščiuose tenka skaityti nusiskundimų, kad tarnautojai neateina ar vėluoja į įstaigas. Ši yda buvo iš dalies įsimetus ir į mūsų Cirką. Artistė L. B. Asytė neatvykdavo į seansus. Buvo ketinama pasiųsti ultimatumas, grasinant atimti titulus ir privilegijas. Bet štai staigmena. Š. m. balandžio 2 d. Cirkas išsirengė gastrolėm. Mielai sutiko dalyvauti artistė L. B. Asytė ir dar pasikvietė savo kaimynę (gal būsimą artistę) K. I. Sielytę. Maršrutas nustatytas rytų kryptimi. Kelionė gal kokie 150 000 centimetrų. Klausiate į kur? Ogi į Nr. 13. Kaip matome, pavojainga skaitlinė – 13 – nenubaido. Bet atsargumas, kaip sakoma, gėdos nedaro. Todėl pirmiau ten pasiųstas žvalgas Kirpėjas su Avinėmis Žirkėmis, bet be tikrųjų žirklių. Niekas, visur ramu. Nuvyko Cirkas. Avangarde Departamentinė, paskui ją kadrai, toliau Transportas, pagaliau Pieno Centras. Visos apsišarvavusios portfeliais, gal rimtumo dėlei, bet kiti korespondentai sako, kad tai buvę didesnio maštabo rankinukai. Skėtį, sakoma, irgi kas tai turėjęs, ženklas, kad kelionė tolima ir ilgam. Kokia įsaktis buvo Cirko gastrolės programa, tiksliai nesužinota, tik, sakoma, kad po Cirko seanso „visos bapkos buvusios nušluotos ir stiklai ištuštinti“. Čia vėl pažymime vieną staigmeną. Cirkas Cirkui, o kai Transportinė pastebėjusi vieną pacientą su neva skaudama gerkle, tam pasiuntusi transportinio medaus porciją su įpakavimu firmos S. T. Kaip matome, plačiai veikiama. Apdairumo nemaža.

3. Krokodilo apžiūra. Su Cirko Administracijos žinia, o gal ir nurodymais, neseniai įvyko pakartotas krokodilo auklybos patikrinimas. Pasiteirauta kiek apie jo sveikatą, nuodugniau peržiūrėtos apystovos, kuriose auklyba vyksta, paimitos kai kurios nuotraukos. Patikrinimą vykdė garsiosios St. Asė ir V. Alė. Auklyba galinti vykti ir toliau, taip jos sutiko.

Redakcijos kolektyvas

V. T. Aškūnas St. Asė V. Alė Mututa

7

Moderniškojo Cirko biuletenis

Cirko būstinė

1945 m. gegužės 1 d.

Turinyje: 1. Vitaminizacija. 2. Epokinis išradimas sviesto gamyboje. 3. Ekskursija į Ameriką.

1. Vitaminizacija. Visi vaikai jau nuo seniai žinojo, kad gardu valgyti žalias morkas, sietiniai obuoliai, kriaušės, visokios uogos. Arkliai, karvės, avys praktikavo tik vegetarinį maistą: žolę, šieną, šiaudus. Avižos buvo liuksusas arkliai. Pagaliau ir mokslo žmonės priėjo išvados, kad labai sveika valgyti vegetarinis maistas,

žaliūkšniai, kad esą vitaminų A, B, C, D ir E. Mūsų Kulinarijos Magisteris Cirko primadona St. Asė padarė milžinišką pažangą vitaminų problemose: ji jau nuėjo net iki vitamino M (medus), sintetizuodama vitaminę M vaikų idealizuojamą skanumą ir mokslininkų skelbiamą sveikumą. Tiesa, reikia pridurti, kad prieš vitaminą M nekelta abejonių ir nedaro jam priekaištų net ir skepticizmu kiek užsikrėtęs prieš oficialių gydytojų patarimus Dėdžiukas V. I. N. Centas. Negalima nusišypsoti, kad kai kurie Cirko klientai, išgirdę Kulinarijos Magisterio entuziastingą susižavėjimą vitaminais, pabūgo, kad įpusėjus pavasariui nereiktų eiti į Vilniaus šlaitus ir ieškoti vitaminų žolėdiškais veiksmais. Bet vitaminu M visi džiaugiasi.

2. Epokinis išradimas sviesto gamyboje. Karo metu sviesto prestižas nepaprastai pakilo. Net ir mokslininkų pokalbiuose sviestas figūruoja pirmoje vietoje prieš bulves ar malkas. Taigi, mūsų Cirko šaunioji artistė V. Alė, jau ne sykį išsprendusi Cirko iškeltas problemas, gerai žinodama ikšiolinius sviestui atsirasti etapus, būtent, šiaudai, karvė, pienas, sviestas, taigi mūsų artistė visą procesą sutrumpino: tiesiog iš šiaudų padaro sviestą. Šiam epochiniam išradimui pavartoja lenkų kalbą. Pačiai sviesto gamybai įvykdyti nurodo reikalą greit ir daug sykių tarti slo–ma–slo–ma–slo–ma–slo–ma–slo–ma–slo–ma–slo. Tiesiog iš sloma pasidaro maslo. Kaip matome, nesvietiškas patogumas: nei karvių laikyti nereikia, o šiaudai pigūs. Šauniosios išradėjos V. Alės vardas pasiliks aukso raidėmis išrašytas išradimų istorijoje.

3. Ekskursija į Ameriką. Cirko laimėjimai skatina į tolimesnę pažangą. Artistės St. Asė ir V. Alė, lyg kokios neramiosios dvasios, sumanė aplankyti Ameriką, technikos stebukladarę. Šių metų balandžio 21 d. apžiūrino Niujorką, Vašingtoną, Čikagą, San Luis, Omahą, San Francisko, Montrealį, Niagaros Krioklį. Ypač krioklys patraukė ypatingą artistės V. Alės dėmesį. Mat jai, kaip nuodugniai susipažinusiai su pieno problemomis, buvo įdomu matyti, kaip krioklyje iš vandens lyg pienas pasidaro, kai vanduo krenta iš aukštybių. Moderniškos susisiekiimo priemonės leidžia grįžti į Cirko būstinę savo laiku.

Tai tokios tokelės iš Cirko veiklos.
Redakcijos kolektyvas
V. I. N. Centas St. Asė V. Alė Mututa

8

Moderncirko Biuletėnis
1945 m. gegužės 12 d.
Turinyje: 1. Mandagus patarnavimas. 2. Baltosios Magijos kursai. 3. Stilius.

1. Mandagus patarnavimas. Moderniškasai Cirkas yra ugningai susirūpinęs savo pažanga. Ypač jo artistės St. Asė ir V. Alė tiesiog berte apiberia klausimais į Cirką patekusį keleivį, kas girdėti, kas nauja Amerikoje, kas Europoje. Regimai nori Cirką tobulinti, o kartais ir ekonomiką užvaryti. Naujumo ir ekonomizavimo dva-

sios įtakoje pakeistas net ir Cirko pavadinimas: iš Moderniškojo Cirko padarytas Moderncirkas. Sutaupyta 25% rašalo ir rašymo bei skaitymo energijos. O juk taupyti energiją – tai moderniška, pažangu. Ir skamba keisčiau arba, geriau sakant, moderniškiau.

Cirkas įsigijo renomą, kad laiką nustato tiksliai. Štai gyvas faktas. Šių metų balandžio 30 d. 16 valandą 12 minučių Maskvos laiku atsidaro Cirko patalpų durys ir girdėti lyg požeminis balsas: „Kiek dar laiko?“ Cirko personalas, nepaisydamas, kad čia klausimas ne iš jo specialybės, iš visų kampų atsiliepė: „12 minučių po 4“. Šio fakto tikrumą paliudija visu savo autoriteto svoriu Cirko artistė Transporto Meisteris, Kulinarijos Magisteris ir visokių istorinių dalykų žinovė St. Asė. Kaip matome, atliktas mandagaus patarnavimo aktas.

2. Baltosios Magijos kursai. Cirke tuo tarpu nėsant žvėrių (kartais kokia vargšė muselė prie jų nepriskaitoma), tobulinami asmenys. Suruošti yra Baltosios Magijos kursai. Baltosios Magikės vardas, žinoma, įdomus, patrauklus, kiek paslaptingas. Sekti kursą, atlikti pratimus – darbas nelengvas. Kartais artistė St. Asė pradeda skųstis galvos skaudėjimu ir šaukiasi greitosios pagalbos, kuri tučtuojau pribūva asmenyje šauniosios V. Alės. Greitoji Pagelba skubiai griebiasi popieriaus, pieštuko ir, kaip sporte, patiesia problemą ant menčių, reiškia ją išspręsdama. Išėjus visą Baltosios Magijos kursą diplomui gauti reikia išlaikyti egzaminai. Jau iš anksto pramatoma, kad tai sunkus dalykas. Todėl tobulumo siekiančios artistės norėtų egzaminus atidėti rudeniiui, kaip ūkininkai yra įpratę atidėti skolas rudeniiui. Artistė A. jau yra žodžiu pareiškusi tokį norą. Išėjus kursus bus lengva atmatuoti 4 kilogramus, turint 2 ir 3 kilogramų svorius; nereikės pirkti tik 3 kg.

2. Stilius. Biuletėnis nori tobulėti. Pastebėjus, kad artistė St. Asė, skaitydama Biuletėnį š. m. gegužės 1 d., kai kuriuos sakinius vokiškai ilgus, net antrą sykį skaitydavo, kad galėtų sugauti mintį. Redakcija stengsis numatomoje ateityje trumpinti sakinius, jei techniškos kliūtytys netrukdyt.

Redakcijos kolektyvas
V. I. N. Centas St. Asė V. Alė Mututa

9.

Moderncirko biuletėnis
1945 m. gegužės 26 d.

Moderncirko kolektyvas yra kūrybiškai nusiteikęs, nori veržtis vis pirmyn ir pirmyn. Bet, deja, istorijos filosofija mokina, kad istorijos eigoje yra pakilimų ir atoslūgių. Taigi ir Cirkas pasiduooda tam dėsniui. Pažangus yra dalykas specializavimasis, bet jisai gali ir veiklą sutrukdyti. Pav. artistė B. Asytė, kaip ji pati prisi-pažįsta, pasidarė gan tobula specialistė bapkoms nušluoti. Bet maža iš to Cirkui nauda. Karo metu bapkoms retai kur išdygsta, taigi ir vaidinimui – bapkoms nušluoti – reta pasitaiko proga. Iš čia eina artistės B. Asytės vaidybinė stagnacija. Čia lyg nuostoliai Cirkui. Bet yra ir laimėjimų. Štai besipraktikuojantis Cirko Kirpėjas

su Avinėmis Žirkliėmis neseniai visai padoriai apkirpo Dėdžiuką. Tuo susižavėjusi artistė St. Asė pasiūlė pakeisti į gerą pusę Kirpėjo titulą. Nusistatyta nuo šiol vadinti „Kirpėjas be Avinių Žirklių“. Tai jau pažanga. Taip po truputį prieinama prie stambiausio įvykio Cirkos gyvenime: susirgo mūsų šaunioji artistė V. Alė. Jau beveik dvi savaitės, kaip liga ją parbloškė į neketą patalą. Visas įvykis gana komplikotas. Visų pirma, kur ligos priežastis? Kai kuriais istoriniais daviniais sakoma, kad mūsų Šaunioji suklupusi ant laiptų ir nusibružinusi kojos kaulą. Taigi, čia vieni kaltina laiptus, kad jie per kieti, kiti švelniai prikiša mūsų Šaunijai perdėtą paskubumą, kuris, žinoma, eina iš energijos gausumo. Tos energijos tai tikrai su kaupu. Štai faktai. Anais senais laikais, kai Cirkas dar neturėjo elektros šviesos, Dėdžiukas paprašydavo mūsų energingąją Šauniją išvalyti lempos stiklą. Kaip tik prasidėdavo valymas, stiklas tuojau sprogdavo, tai energijos išsikrovimo paseka. Antra. Mūsų pradedančioji metafizikė St. Asė, kuri jau išmoko atskirti prietapą nuo substancijos, laužo sau galvą, kaip galėjo žaizda, kuri juk yra prietapas, parbloškėti į lovą Šauniją V. Alę, kuri juk yra substancija. Trečia. Gydymas Moderncirkėje eina neįprastais keliais. Oficialiosios medicinos nurodymų nepaisoma, atsižvelgiant į Dėdžiuko skepticizmą josios atžvilgiu ir į pačios Šauniosios optimizmą, pasireiškiantį pasakymais „Tai niekis, tai praeis“. Tiesa, yra pastebėta „moderniškų“ gydymosi priemonių. Prie ligonies lovos ant kėdės gulėjo vaistai „Dieviškoji komedija“, „Džiunglės“. Be to, ligonies lova taip pastatyta, kad ligonį veikia prietemos spinduliai. Bet šių vaistų sėkmingumas nėra patyrimo nustatytas. Teko nugirsti, kad buvęs pavartotas vitaminas V (ynas). Jam daug kas pritaria; gal ir padės kiek. Dėdžiuko siūlomieji vaistai kneipiškos žolės, ne visus įtikina. Ketvirta. Ligonies energija visus stebina. Gulėdama paslika lovoje, dalyvauja Cirkos problemų sprendime. Kai reikėjo vykti į Komisiją, ėjo tiesi kaip žvakė, greita kaip kalnų stirna. Redakcija laukia ir linki greitesnio pagijimo!

Redakcijos kolektyvas

V. I. N. Centas St. Asė Už ligonį L. I. Uda Mututa

10

Moderncirkos Biuletenis

1945 m. birželio 9 d.

Vieną laisvą popietę reporteris Pumputis nedrąsiai patraukė į siūlą panašią neva virvutę, nepastabiai kabančią prie Cirkos angos durų. Mat, pamatuotai spėjo, kad prie vadinamos virvutės esąs kur tai prikabinatas gal koks skambutis. Netrukus prie durų sučiūžo, ir plačiai atsivėrė durys. Pasirodo, kad pati Šaunioji artistė, rekonvalescentės uniforma apsirėdžiusi, atidarė duris. Pumputis kiek suglumo, kad jį pasitiko tokia garbė, kai pati Šaunioji ėjo ir durininkės pareigas, bet Šaunioji tuojau jį nuramino, kad Moderncirkėje gali būti visokių staigmenų, kad ji šiuo momentu esanti ir buto sargu, kad ji norinti išbandyti savo rekonvalescentiškumą

laipsnį ir toliau bėrė, kaip žirnius, savo veiksenos motyvus. Pumputis tuo laiku pasinaudodamas, atgavo kvapą nuo suglumo ir pasiteiravo nedrąsiai, ar kartais negalėtų Šaunioji, kad ir būdama reconvalescentė, painformuoti apie Cirkos veiklą. Šaunioji, turėdama prieš akis Cirkos gerovę, reklamos galybę ir Biuletenio reporterio smalsumą, mielai sutiko suteikti žinių.

„Galva svaigsta“, pradėjo Šaunioji. „Ką, Panele, ar vėl nesveikatos priepuolis? Ar kokie garai? Bet juk dabar besibaigias pavasaris, kitur jau krosnių nebekurena, bet Moderncirkėje gal kaip kitaip daroma?“, paskubiai bėrė nusigandęs reporteris. „Nurimkite, Drauge Reporteri, ne nuo garų ar nesveikatos svaigsta galva, bet nuo Moderncirkos tiesiog apglušinančios pažangos, laimėjimų. Nežinia, kuo pradėti ir kuo baigti informaciją“. „Panele, bent stambiais bruožais suminėkite pažangos laimėjimus“, pagarbiai pasakė reporteris. Šaunioji sutiko su pasiūlymu ir, maloniai nusišypsojusi, pradėjo.

1. Transportas. Mūsų Cirkos garsenybė Transporto Meisteris, kuris iki šiol transportuodavo iš Lapušiškės ir apylinkių maisto produktus Cirkos kolektyvo daliai, dabar sėkmingai ėmėsi ir žinių transporto. Gegužės 31 d. labai greit ir tiksliai transportavo žinią privačiais reikalais iš vienos miesto dalies į kitą. Kai kas sako, kad tai įvykę bevieliu telegrafu. Galėtų ir taip būti, nes vielų nebuvo, o žinia pasiekė adresatą ir labai greit.

2. Antimiegas. Mūsų Cirkos kita garsenybė, nors tas pats asmuo, Kulinarijos Magisteris, pasiremdama istoriniais duomenimis nustatė, kad tuojau popiet Dėdžiuką pjaute pjauna saldus miegas; bet Dėdžiukas nenorįs pasiduoti, kovojas, visgi atsispyrimas esąs sunkus. Kulinarijos Magisteris pagamino vitaminą Am (= antimiegą). Vitaminas Am turi saulės, magametoniško mėnulio ar žvaigždės pavidalą, jo skersmuo siekia kokių 7 cm., storis ½ cm. Patogiai patalpintas ant liežuvio, vitaminas Am sukelia gausią pyalinės sekreciją, tirpsta ir sukelia tokį malonų skonį, kad miegas, kaip ranka (?) atimtas, nubėga. Netrukus, jįsai vėl grįžta, bet jam nugalėti daugiau yra pagamintų šio vitamino Am porcijų. Patogumas nesvietiškas, nes ir miegą, bent laikinai, nuvaro ir susidaro lyg trečiasai – saldusis pietų davinys Dėdžiukui.

3. Senos knygutės pagydytas. Vienas mūsų Cirkos klientas turėjo labai seną, sudriskusią informacijų knygutę. Man pagailo kliento ir jo knygutės. Ryžausi knygutės griaučius pagydyti oficialinės medicinos vaistais – rožiniu plaisteriu. Nors Dėdžiukas su nepasitikėjimu žiūrėjo į oficialinės medicinos priemonę, o klientas, pastabiosios Asės pasakymu, irgi įtartinai žvilgčiojo į gydymą, tačiau galų gale patyrimas parodė, kad knygutė radikaliai pagydyta ir klientas patenkintas.

4. Vitaminas C ir pasaulinis rekordas. Tiesiog stebuklai, revoliucija! Dėdžiukas, lyg įsižadėjęs kneipiškos medicinos gerbėjas, ėmė ir įsigijo moderniosios oficialinės medicinos vaistą vitaminą C. Pradėjęs jį vartoti, sakosi pajaunėjęs ir pasidarė nuostabiai eiklus. Birželio 4 d. Dėdžiukas 8 val. ryto išvyko pėstute į Kalvariją,

apėjo, kaip reikia, visas stotis, ir 2 val. popiet grįžo į Cirko būstinę. Kaip pasaulis pasauliu, Vilniaus analai nežino tokio rekordo. „Panele!“ sušuko Pumputis, „man galvoje užia nuo žinių gausumo. Nuoširdžiai dėkoju“. Ir smuko pro duris. Šaunioji nusišypsojo Cirko laimėjimais.

Red. Kolektyvas

V. I. N. Centas St. Asė V. Alė Mututa

11

Moderncirco Biuletenis

1945 m. birželio 23 d.

1. Pasveiko laikinai. Mūsų Cirko Šaunioji V. Alė, kaip žinoma mūsų meilučiams skaitytojams, buvo susirgusi jau ilgesnį laiką: ji gulėjo nekietoje lovoje paslika ir nepaslika. Kaip koks magnetas traukė ją noras greičiau pasveikti, eiti į savo numylėtąjį Pieno Centrą, kad ten visai padoriai atliktų savo profesines ir pilietines pareigas. Negydytojų apskaičiavimais ji, rodos, pasveiko ir pradėjo triūsti bei jėgas bandyti Cirko patalpose. Net bandė, kas stipresnis: geležies gabalas ar dešinėsios alkūnės oda. Tuo tarpu dar geležis ėmusi viršų, bet Šaunioji įsitikimo savo jėgų pakankamu kiekiu ir nuvyko į savo darbovietę. Darbas virte virė. Darbo vadovybė įvertino Šauniosios uolumą ir ją apdovanojo didele visai šviežia, pernai pagauta žuvimi. Cirkas praturtėjo: liūtų ir tigrų dar nėra, bet didelė žuvis yra, tik gaila, jos rūšies ir giminės negalėjo Cirko personalas nustatyti. Cirko nuotaikos barometras pakilo.

2. Ratuota ir įlūžusios grindys. Transporto Meisteris St. Asė, amžinai ir iki širdies gelmių susisiejęs, kaip būtų galima geriau maitinti Dėdžiuką ir kad ir laikinai susergančią Šauniją, atlikinėja transporto pratybas, vykdamas į Lapušiškę, Salaką tai neva bičių pažiūrėti, tai ko kita. Bet rezultatas tas pats: grįžta ratuota kaip bitė. Bet yra ir skirtumų; pastarasis grįžimas su kolosalisku kroviniu buvęs ypatingas: kai buvęs gabenamas per Cirko patalpų koridorius, tai vieni sako, kad koridoriaus grindys įlūžusios, kiti sako, kad sienos siūbavusios. Tačiau šių dalykų istoriškumas nėra visu tikrumu nustatytas. Tik kai kurie sako, kad Cirko artistės B. Asytės nuotaika esanti pakilusi. Mat, dideli transporto kiekiai sudarą pagrindą vilčiai: o galgi keps bakpas, o joms nušluoti yra ypatinga specialistė, kuri seniai laukia tai Kalėdų, tai Velykų, tai kitų iškilmių su bakpomis ir vis dar negali sulaukti.

3. Ekskursija. Cirko neramosios dvasios sugalvojo vėl atlikti tolimą ekskursiją: St. Asė nori išbandyti tolimo transporto galimybes, o V. Alė nori įrodyti savo pasveikimą. Kelionės paruošą tinkamai atliko: suvalgė aną didžiąją žuvį, Dėdžiukas davė instrukciją kelionėje (vandens negerti), pasiėmė rožių buketą, indą jam įstatyti bei ką kita ir, apsišarvavusios gera nuotaika, išvyko. Tobulo transporto dėka aplankė Havajų salų kaimuką, Romą, Paryžių ir Biuletens Redakcijos vieną narį, pas kurį vyksta jau žinomojo krokodilo auklyba. Paruošoje sudorotoji žuvis nebepakenčiamai troškino

ekskursantes, todėl, apeidamos Dėdžiuko instrukciją pareiškė noro atsigeriti. Mielas viešniais kaimuke ar kitur pavaišino... virintu šaltu vandeniu. Be to, dar surado bičių pagaminto medaus, vieną peilį (taigi nereikėjo šakaliais kabinti) ir skoniui šiaip taip pakenčiamų lyg biskvitų. Alkj ir troškulį kiek apmalšinusios, toliau keliavo. Redakcijos nario patalpose apsilankiusios viešnios pasidalino kelionės įspūdžiais, apdovanojo narį ir krokodilą rožių buketu, jį įstatė į savo atgabentą indą, o vandens vietoje gavo. Po to išskubėjo į savo namus, kuriuos pasiekė, išbuvusios kelionėje 9 milijonus sigmų (viena sigma yra lygi 1/1000 sekundės) ir sukusios iš viso 2 milijardu mikronų (vienas mikronas yra 1/1000 milimetro dalis). Tai bent ekskursija!

4. Atkrito. Kelionė pasisekė, bet pasveikusioji Šaunioji vėl atkrito. Dėdžiukas gydo šieną, bet jau linksta ir į oficialinę mediciną. Redakcija mano, kad nereikėtų skriausti arklių, reikėtų jiems šieną palikti.

5. „Ai, ai!“ Šituo Cirko artistei St. Asei įprastu šūkiu galime išreikšti nustebimą, kai sužinojome, kad Cirko problemų sprendimo išdavoje Transporto Meisteris nustatė, jog žemės kamuolys sveria 10 nonelijonų gramų.

6. Atostogos. Atsižvelgdama į galimus liepos mėnesio karščius, Redakcija pasiėmė sau neriboto laiko atostogas.

Redakcijos kolektyvas

V. I. N. Centas St. Asė V. Alė Mututa

12

Afiša

T. Aškūnų ir B. Asijų kolchozo šūkis:

Ei, pasauly, mes be Cirko nenurimsim, ne—e—e—!

1945 m. liepos 1 d. pp.

Puscirkio seansas.

Programoje: Gog, Zoščenko, laisva kūryba

13

Aukštajai Moderniškojo Cirko Administracijai

Cirko būstinė

Ypatingos Komisijos Pranešimas

Moderniojo Cirko gyvavimo antrais metais (mat, tempo sumetimais nepilni metai laikomi pilnais) sausio mėnesio 21 d. Aukštosios Moderniškojo Cirko Administracijos Ypatingoji Komisija, sudaryta iš Administracijos valdytojo V. T. Aškūno, Transporto Meisterio ir Kulinarijos Magisterio St. Asės ir rafinuotos švaros, tvarkos bei grožio žinovės V. Alės, atsilankė į Pelės gatvę, kad patikrintų į auklybą atiduotą cirko krokodilą, būtent jo gyvybinę, ekonominę ir socialinę padėtį.

Su visu Ypatingajai Komisijai pritinkamu orumu ji ėmėsi darbo. Apžiūrėjo patalpą. Įspūdis – kiek ankštoka. Pačirpino krokodilą; balsas aiškiai šurkštus. Paragavo maisto; jo kiek mažoka. Pažiūrėjo į auklybos priemones, bites, žaislus; jų gausu. Šiaip kitų dalykų prikišti, nepastebėjo.

Artistei St. Asei pasiūlius, Valdytojui V. T. Aškūnui

pitarus, artistei V. Alei neprieštaraujant nutarta: kroko-dilą auklyboje dar palikti, o balsui sušvelninti paskirti vieną transportinę, meniškai įpakuotą porciją medaus.

Nutarimas įvykdytas.

Originale pasirašė

V. T. Aškūnas St. Asė V. Alė

14.

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderncircio Biule-tenis

Cirko būstinė – 1946 m. sausio 12 d.

Turinyje: pusmetinė veiklos apžvalga.

Plačiu modernišku koridoriumi Cirko patalpas pri-ėjo reporteris Pumputis ir paskambino. Netrukus iš vi-
daus pasigirdo balsas: „Kas?“ Atsakymas skambėjo: „|
Cirką“. Kaip matant plačiai durys atsivėrė ir reporteris,
nudžiugęs pamatė Cirko stachanovietę amžinai besi-
šypsiančią artistę St. Asę. Reporterio nedrąsa atslūgo ir
įsidrąsinęs užklausė: „Gal būtų galimas interviu?“ veiki-
lioji artistė atšovė: „Kodėl ne? Mielai!“ čia vėl reporte-
riui pristigo kiek drąsos ir ėmė aiškintis. „Žinoma, Mo-
derncirkas veikia, kaip gi bus neveikęs, bet... bet kuris
jau laikas nieko negirdėti apie veikimą. Žinoma, gal čia
rudens oras kaltas, ar vasarą buvęs saulės užtemimas,
ar kurie kiti galai“. Kad ir lyg su baime išreikštas prie-
kaištas lyg kokia adatėlė baksterėjo pašonėn Veikliajai
artistei ir ji su istorišku tikslumu ėmė nurodinėti Cirko
veiklą ir pradėjo „Drauge Pumputėli! Cirko veiklos kryp-
tis kiek pasikeitė. Seansų lyg ir nebuvo, bet ėjo milžiniškos
paruošos, kurių rezultatus gal tik su laiku pamaty-
site. Imkime chronologiškai. Aš pati vasaros pradžioje
buvau išvykusi į Lapušiškes. Žiūrėjau bičių veiklos,
laikydamosi principo: mano bitės, mano medus. Ma-
no nugara gėrė saulės spindulius. Kai man grįžus į Vil-
nių, mūsų Šaunioji V. Alė teisėtai pamatė mano nuga-
rą, ji sušuko „Negras!“ Taigi akumuliuavau saulės spin-
dulius ne be reikalo. Tuo laiku Dėdžiukas atsidėjęs
stebėjo saulės užtemimą, stebėjo su kitais Cirko daly-
viais. Stebėjimo išdavos dar laikomos paslaptyste. To-
liau. Ilgą laiką vyko paslaptingoji Dėdžiuko treniruotė.
Kai Cirko neramosios dvasios – Asė ir Alė – jau sugula
ir užminga, kai Cirko gaidys pirmą kartą užgieda ir vi-
sos piktosios dvasios pranyksta, tada Dėdžiukas kelias
iš šilto patalo ir ima trintis šaltu vandeniu. Ar tai ne
didvyriškumas?“ – Ai, Panele, – sušuko kaip epušės
lapas drebąs reporteris, – mane lyg drugys krečia vien
beklausant. – „Taigi, Mielasai Reporteri“, toliau tęsė Veiki-
lioji artistė, „ši treniruotė – tai didelė paruoša. Ir rezulta-
tai jau apčiuopiami: nervai jau sustiprėjo ir nesiduoda
erzinami virtuvės skambučio, jo, tiesiog sakant, Dė-
džiukas nebegirdi ir ramiai gali sau darbuotis. Štai kitos
rūšies Cirko veiklos faktai. Ateina į Cirką toks pilietis ir
skundžiasi, kad jo skrandos rankovės plaukai plinka.
Pagalvojau, ką čia padarius, kaip pagelbėjus. Ėmiau ir
išpešiojau beslinkančius plaukus. Ir pilietis patenkintas
išėjo ir daugiau nebegrižo su skundu. Reiškia, bu-
vo patenkintas suteiktąja pagalba. Kaip matote, nauja

Cirko veiklos sritis, nauja specialybė įregistruota. Arba
vėl. Rudeninio transporto pasėkoje Cirko patalpose at-
sirado gardumynų, kurie sudarė atrakciją net ir pelėms.
Pelė, teoretiškai svarstant, malonus gyvulėlis, bet mo-
terų pasauliui – pabaisos. Ypač susijaudino mūsų Šau-
nioji V. Alė, kaip žinoma, švaros, tvarkos ir grožio spe-
cialistė. „Ką“, ji sako, „jos gali naktį kojines pragriaužti,
pirštą ar ausį įkasti!“ Žinoma, teko susirūpinti, tokio
skandalo negalima prileisti: Cirko kolektyvui teko ge-
rokai pasukti galvą. Ir radome išeitį. Suradome Pelių
Kerėtoją, jaunutę J. Onę. Išbalusiu veidu, juosvomis
kasomis, nusimanančią ir medicinoje, net turinčią sa-
vo užrašų knygutėje pasižymėtus populiarios medicinos
vaistus nuo slogos. „Be galo įdomu!“ sušuko Pum-
putis, smalsumo pagautas. „Prašau nurimti“, tęsė Cir-
ko Veiklioji, „Užangažuodami Pelių Kerėtoją į Cirko
kolektyvą, daug laimėjome. Taigi aš asmeniškai krei-
piausi į Pelių Kerėtoją. Angažementą priėmė ir sutiko
vykti į Cirką, pasiimdama su savim mediumą katės pa-
vidalu. Kerėtoja patalpino mediumą į modernišką ridi-
kulį ir mano lydimą vyko į Cirką, kad kartais koks ne-
praustaburnis šuo, palaikydamas mediumą paprasta
kate, neužpultų jo. Visas transportavimas, mano kaip
Transporto Meisterio, suorganizuotas ir prarastas, pa-
vyko laimingai. Atvykus ekspedicijai pelių invazijai su-
stabdyti, Cirko kolektyvo veidai nušvito. Ekspedicijai
išlaikyti buvo sutikta pateikti lentas, kuras. Šviesa, išlai-
kymas ir mandagus patarnavimas. Iš ekspedicijos per-
sonalo daugiau atrakcijos sudarė ne tiek pati Kerėtoja,
kiek mediumas. Jam pagerbti „Bapkų Istrebitelius“
L. I. Ūda su G. Ene suruošė iškilmingą vakarienę, pa-
vaišindama mediumą dešromis ir kitais skanėstais. Pri-
sigerindamas mediumui Cirko kolektyvas glostydavo
mediumą nuo galvos iki uodegos imtinai. Mediumui
einant pareigas visi Cirko patalpų keliai buvo laisvi.
Mediumas greit parodė savo veiklos rezultatus: prista-
tė Kulinarijos Magisteriui šviežios pelienos pusryčiams.
Kaip susidorota su naujos rūšies maisto gaminiais ik-
šiol neišaiškėjo. Ekspedicijos veikla greitu laiku buvo
apvainikuota puikiu pasisekimu: pranyko pelės. Eks-
pedicija su triumfu grįžo namon. Tiesa, netrukus grįžo
po truputį ir pelės, bet jau problema buvo mokslškai
išspręsta, kaip galima sulaukyti moderniškais priemo-
nėmis pelių invaziją. „Panele, o kas dabar eina katės
pareigas Cirke, žinoma, laikinai, kol tikras mediumas
vėl bus pakviestas?“, užklausė Pumputis. „Pelių inva-
zija sumažėjo, tad klausimas ne opus“, paaiškino Veiki-
lioji ir tęsė toliau. „Mano transporto balansas visada
aktyvus. Kaip girdėjau net Krokodilo Auklybos Įstaiga
džiaugiasi mano transporto sėkme. Gal todėl girdėti,
kad Krokodilas sukulturnėjęs, aklimatizavęsis, jaučiasis
gerbiamas ir, sakoma, nenorįs grįžti į senąją vietą riog-
soti spintoje ar ant spintos. Mūsų Šaunioji V. Alė buvo
sumaniusi konkuruoti su manimi transporto reikalais,
bet jos balansas pasidarė visiškai pasyvus: prarado pi-
nigus, dokumentus, vos kudašių išnešė. Arba vėl...
„Gana, gana, Panele! Matau Cirke darbas verda“ ir
Pumputis movė iš Cirko.

Redakcijos kolektyvas
V. T. Aškūnas, St. Asė, V. Alė, Mututa

15

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderncirko Biuletenis

1946 01 26

Cirko patalpos

Turinys: 1. Figliarka. 2. „Po čertam“. 3. Pelių temperamentai.

1. Cirko Šaunioji, viena iš neramiųjų, bet gerųjų, Cirko dvasių, nenurimsta savo kailyje, šuoliais plečia savo specialybių skaičių. Pakankamai susipažinus su pie nu arba, tiksliau sakant, su Pieno Centru, Cirko seansų su be galo, be krašto dideliais skaičiavimais pažadinta, metėsi studijuoti matematikos, logiką ir tolygias paprastam piliečiui neįkandamas gudrybes. Jai dar ir to maža. Ten piliečiai sunešė, ką turėjo. Ten Šaunioji apniko vieną veiklą, pavadintą „Figliarz“. Patiko jai, ir visomis keturiomis ėmėsi jį studijuoti. Iš čia visai pamatuotai sprendžiama, kad Cirko Šaunioji, be kitų specialybių, dar panūdo būti ir „Figliarka“. Klausiu, ar ji turi tam savybių? Kurgi ne! Liesa, augalota, lanksti, su pensne, kartais vaikšto išvertais kailinukais apsirėdžiusi. Visi šansai kalba už. Visi smalsiai laukia „Figliarkos“ seansų.

2. Kita Cirko įžymybė, pagarsėjusi kulinarijos ir transporto srityse, St. Asė irgi nenustygsta vietoje: metėsi studijuoti kalbotyrų modernišku metodu, be knygy, iš praktikos. Arčiau kalbant, pradėjo vartoti vienos rytų kalbos išsireiškimus, dažnai ten kartojamus ką nors pabarant, papeikiant, ar šiaip iš įpratimo sakant. Pirmieji studijų vaisiai buvo „po čertam“. Tiesos ir tikslumo šalininkas Dėdžiukas nurodė, kad, norint susikeikti, reikia sakyti „po čertiam“. Kai kas prisibijo, kad nekiltų skrupulų, kai tikslumo trokštas drauge pamoko keiktis.

3. Prancūzų sakoma, kad apetitas didėja bevalgant. Tiek to, ar jis didėja ar mažėja, bet mūsų artistės St. Asės cirkinis apetitas tikrai didėja. Ar dar maža jai specialybių? Ji, kaip ir kiti Cirko piliečiai ar pilietės, kad ir laikinai pelių apnikta, ryžosi ištirti pelių temperamentus. Tam tikslui Cirko literatūros parodos proga surado knygų žiūrėję apie temperamentus ir įniko studijuoti. Knygužiūrėję tokio mažo formato, kad gal tik apie pelių temperamentus ir tegali rašyti. Visi, kaklus ištempę, tik ir laukia, kokie gi pelių temperamentai bus pagarsinti. Kalbama, kad vakar apie 16 val. Grinvičo laiku buvęs Cirko virtuvėje lyg koks bičių spiečius: triukšmas, kalbos, ginčai, indų žvangesys. Kažin, gal ten buvo diskutuojami pelių temperamentai? Gal susilauksime naujos šviesos nežinomu dalyku. Sakytasai bičių spiečius, moterų pavidalu buvo pastebėtas, kai Kirpėjas be Avinių Žirklių buvo nuėjęs į virtuvę vandens pasiimti. Spiečiaus dalyvės palankiau nusiteikusios kirpėjui garsiai užia, kad nukirptasis klijentas taip apsidžiaugęs, kad net apalęs ir todėl reikėję vandens. Kitos pikčiau aiškina ... apalęs iš skausmo.

Redakcijos kolektyvas
V. Alė

16

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderncirko Biuletenis

Cirko būstinė

1946 03 09

1. Patarimų biuras. Kaip pasaulio technika šuoliais skuba pirmyn, taip Moderncirko veikla užgrobia vis naujas sritis, išsikovoja prestižą, patarnauja kultūrinei plėtrai. Štai gyvas faktas. Į cirko būstinę ateina toks pilietis ir prašo nuspręsti, ar jo barzda ne per ilga, ar gali saugiai vaikščioti kultūringos visuomenės tarpe taip ilgai nesiskutęs: gal jau buvo sukakusios kokios 216.000.006 sigmos (Pastaba. Sigma – 1/1000 sekundės dalis). Visuomet linkusi kultūringam patarnavimui cirko Administracija sukvietė postovį cirko būstinės koridoriuje, prie kabyklos, dalyvaujant Dėdžiukui, Transporto Meisteriui St. Asei, Kirpėjai be Avinių Žirklių ir vienam svečiui, gal kokiam specialistui su rimta mina ir akiniuotam. Postovis, išklauses suinteresuoto piliečio paaiškinimų, kad jam einant gatve vaikai nebėga pasakui, praeiviai pirštais nebado, arkliai nesibaido, imdamas domėn šias socialines apraiškas, nusprendė, kad suinteresuotas pilietis, ir taip ilgai nesiskutęs, gali būti laikomas kultūringu. Tuo būdu palaikytas pilietis patenkintas išvyko ir daugiau nebegrižo su kuriuo norint skundu.

2. Kulinarijos Gizelio diplomo pripažinimas. Cirkas tarnauja įdomumui skatinti, orientacijai plėsti, mokslui skleisti. Kulinarijos Magisteris artistė St. Asė ruošia naujas savo specialybės jėgas. Medikė ir draugė Pelių Kerėtoja J. Onė ryžosi imtis kulinarijos mokslo bei pratybų. Studijų ir pratybų išdavoje štai vasario 24 d. studiozė J. Onė atliko diplominį darbą pirmajam Kulinarijos mokslo laipsniui, būtent Kulinarijos Gizelio, įgyti, patiekdama stalan jos paruoštus kaldūnus. Kulinarijos Magisteris pareiškė, kad net ir pati tuo tarpu nesugeba taip gerai pariešti kaldūnų pašonių, kaip tai esą gerai padaryta aspirantės J. Gizelius. Ekspertų komisija taip prisikirto kaldūnų ir kitų skanėstų, kad net skersa pakilo nuo stalo. Visa Komisija vienu balsu pripažino, kad diplominis darbas atliktas labai gerai. Atsižvelgdama į tai Moderncirko Administracija pripažino Medikei, Pelių Kerėtojai J. Onei Kulinarijos Gizelio mokslo laipsnį ir nutarė išduoti jai diplomą.

3. Pelių pavojus krokodilo auklyboje. Pėsčia telegrama pranešta, kad krokodilo auklybos patalpose pastebėtas visas šimtas pelių (be 99). Skubiai imtasi priemonių sustabdyti pelių antplūdžiui: šakaliais užkaltos pelių landos. Įvykis mintimis pasiūstas Pelių Kerėtojai. Tuo tarpu tiek.

4. Mediumiukų gamyba. Pasikartoję pelių pavojai, Cirko reikalai, vis dar jame nesant tigrų, levų, bezdžionių, verčia kreipti ypatingą dėmesį į mediumų reikalingumą. Turint galvoje gamtos dėsny, kad mediumai išsi-

T. Aikins in B. Ains
Lalchozo
Modernista
Billetenis

1946-T-26
Circopetalpos

Furnings:

1. *Fogliaruka.*
2. *"Po čertam".*
3. *Peliu temperamentai.*

1. Circo laimioji, vėra ir nemimijusi, bet gerys, Circo dvasis, nemurmata savo kairėje, išbrais šleiči savo specialybių maišius. Pirmamajam pasiparus su žieniu arba, trisim sakant, su Pieno Pentu, Circo sekanis su šė galo, be krašto dideinai, maišičia vromais paradintu, mėsėi šū, dišuo. Matematinos, logikos ir tolygras farmastam pithečiumi neįtundamas gudrybes. Lai dar ir to maša. Laimioji ji Circo literatūros paroda. Tėn pithečiumi sunėrė, ka tūrėjo. Tėn laimioji apnėtos vėra, vėra, la, paradintu „Fogliant“. Pirmoji, ir vėra vėra vėra vėra, ji šūdijot. Ličia vėra farmastam, tai šfrendžiama, kad Circo laimioji, be kitų specialybių, dar pamudo liūt. ir „Fogliant“. Klaus, ar ji tūri tam vėrybių? Kūgine! Liėva, angelabla, šmka, su bėnne, kartais vėra vėra vėra, kairėnka, abėrėdžiūsi. Či vėra vėra vėra. Vėra smėlrai fankra „Fogliant“ vėra.

2. Kāda Cīruo sūmuki, pavadīdams ka-
brinājos ir transportā sūtījis, St. Krievu
neatstādīta mēroje: mēroji studijā, kas
būtā moderniski metodu, k. knygu,
is "maistkon. Arīam māsāant", pūdejo
vārdojā vārdojā, maistkon. isisvaidi-
mus, dāvēnā, kēn kārtojamus uz pēt-
rāvarant, pāvēvēnā, arīam isisvaidi-
stimo sūmuki. Pirmēji sūmuki vārdojā
sūvo "šo ēvērtam". Škaro isisvaidi-
mo isisvaidi sūmuki kurode
kurode, pūmuki sūmuki, kurode sūmuki.
"šo ēvērtam". Kā kās pūmuki, kurode
pūmuki sūmuki, kurode sūmuki
is sūmuki pūmuki kurode.

[illegible]

Reduccyon Kalkunväs

[Handwritten signature]

2015 iv hotel peñero's vancouver. Kila pda et al

το παλαιότερον, και κίρπειν ελκρινυ ζιτύνει αυτον
 το παλιότερον κίρπειν, γαρτα ιατα, και

Viena faksimilė iš pateiktų dokumentų (dokumentas iš asmeninio A. Vasiliauskienės archyvo).

vysto iš mediumiukų, susirūpinta šiais pastaraisiais, jų gamyba. Jais aprūpinti klientus ėmėsi Pelių Kerėtoja. Jos nuomone, visi cirko nariai turį turėti savo kambaryse po vieną mediumiuką. Dėdžiuko kambaryje ji jau net numatė vietą mediumiukui: ant kaladės ties krosnimis. Esą būsią galima paskirtu laiku suleisti mediumiukus į vieną erdvę kambarį jų įvairioms imtynėms. Lakios vaizduotės asmenys galėsią manyti, kad tai esančios jaunų levukų imtynės. Iš to būsianti cirku reklama ir prestižas. Ši levų imitacija esanti visai pamatuota moderniškojo meno kryptimi, kad daugiausia pareina nuo žiūrėtojo įsivaizdavimo, o paveikslas tik pažadiną įsivaizduoti. Tad ir mediumiukai galį sužadinti levų ar tigrų įsivaizdavimus.

Redakcijos kolektyvas

V. T. Aškūnas, St. Asė, V. Alė, Mututa

17

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderncirko Biuletenis

1946 04 06

1. Krokodilo aklimatizacija. Pagal nerašytą Cirko kroniką jau būsite bent 43 900 000 000 sigmų kaip Cirko krokodilas yra atiduotas į auklį. Jau kelis kartus auklųbos įstaigos personalas buvo žodžiu pakvietęs krokodilą aplankyti savo tėviškę. Teigiamo atsakymo nesusilaukdavo. Krokodilas nė krut; tik žvelgia savo žalsvomis akimis, ir tiek, lyg amo neturįs. Regimai aklimatizavosi, nors pilietybės dar neįsigijo. Galima kiek suprasti jo elgseną. Pagarbai su juo elgiamasi. Kas vakaras jisai maitinamas jam pritinkančiu maistu, perkeliama į patogią pareigoms vietą, rytą vėl atkeliamas į dienos pozicijas. Ir krokodilo balsas pasidarė visai humaniškas, lyg operos artisto. Auklųbos įstaigos taisyklės neleidžia vartoti prievartos, nors ir būtum krokodilas.

2. Paskaita apie vergus. Cirkas, lyg nerdamasis iš kailio, plečia savo veiklą. Dvigubai laipsniuota artistė – Kulinarijos Magisteris ir Transporto Meisteris – St. Asė jau nuo seniai kultivuoja ir mokslus istorijos. Neseniai ji suruošė rinkinei publikai paskaitą, apie senovės vergus. Paskaita, kaip matome, tikrai istoriška, bet drauge interesuojanti aktuali visuomenę. Paskaitos pasiklausyti atvyko milijardų milijardai gyvų celių, susibūrusių į septynis žmogiškus organizmus. Klausytojai taip buvo istoriniais faktais apiberti, tiesiog apglušinti, kad, pasibaigus paskaitai, nebelaikdami diskusijos, išskubėjo po didelės įtampos, atsikvėpti: kas į teatrą, kas duonos parsinešti, kas kitaip atlyžti. Matote, Cirkas brenda ir į istorijos gilumas.

3. Nekrologai. Mielieji Biuletenio skaitytojai jau žino, kad Cirke neseniai pradėjo gan sėkmingai reikštis nauja pajėga, Pelių Kerėtoja J. Onė, jau suskubusi net įsigyti Kulinarijos Gizelio laipsnį. Tiesa, ji dar jaunutė savo amžiumi ir Cirko veikloje, dar, rodos, šiemet pirmą kartą balsavo rinkimuose, eidama gretomis, iškilmingu maršu su daina ar dūdomis, bet, kita vertus, jau suskubo įsigyti Gizelio laipsnį, tas reiškia, kad jai gerų

norų, gabumų ir iniciatyvos netrūksta. Tačiau gyvenimiško patyrimo turi per mažą, žinoma, kaip jaunėlė. Susižavėjusi savo pasisekimu, kad, jai atgabenus į Cirką mediumą, pranyko tam laikui pelės, ji griebėsi jos manymu gal pelningo verslo aprūpinti Cirko patalpų atskirus kambarius mediumiukais. Ji sudarė ištisą planą, nuskyrė jiems guolių vietas, žaidimų programą ir t. t. Gal ji apsiskaičiavo, kiek turės pajamų iš sumanyto verslo, bet vieno dalyko tetrūko: mediumiukai dar nebuvo atėję į šį regimąjį gyvųjų pasaulį. Ir štai katastrofa: mediumiukai – negyvi. Visas biznesas žlugo. Tą liūdną žinią pradedančioji artistė J. Onė pranešė Cirko Administracijos posėdyje. Posėdis rimtu sėdėjimu pagerbė negyvuosius mediumiukus.

4. Mokslo laipsnių medžioklė. Pradedančiajai artistei J. Onei įsigijus Kulinarinio Gizelio mokslo laipsnį, sukruto, subruzdavo mūsų Šaunioji V. Alė. – „Ka“, – sako, „kitos su mokslo laipsniais, o aš be jų“. Šauniosios titulas jos dar nepatenkina, tai nesąs mokslo laipsnis. Baltosios Magikės mokslo laipsnis esąs dar per toli: jam pasiekti kliudą neišlaikyti egzaminai. Figliarkos vardas esąs tik tolimas pasiruošimas prie Baltosios Magikės. Todėl viename Cirko seanse Šaunioji pasiūlė: „Tegul St. Asė transportuoja maisto produktus, J. Onė verda, kepa, kaldūnų pašones artistišškai užraito, o aš valgysiu“. Jeigu šį pasakymą būtų išgirdęs tuo momentu nesantis Dėdžiukas, jisai būtų pasakęs: „Kad ir apetitą neblogą turi, vis tiek laiba, kaip smilga; baugu, kad nenulūžtum. O kita vertus, pasaulyje dar niekur neduoda mokslo laipsnių už valgumą. Nėra nei Valgumo Meisterio mokslo laipsnio, nei kito tolygaus“. Šaunioji laikosi nuomonės, kad reikėtų Cirkui įsivesti Valgumo mokslo laipsnį. Nors tai būtų staigmena, tačiau tas sudarytų Cirkui didelę reklamą. Klausimas pasiliko neišspręstas, atviras.

5. Naujas išradimas kelionių problemoje. Savaimė suprantama, kad artėjant Velykoms, Transporto Meisteris atliko kelionę Vilnius-Lapušiškės ir atgal. Tikslas: vitaminų: La–Deš–Svie–Sū–Me–Mi ir t. t. atgabenimas. Šaunioji išvalė aruodus, sandėlius; nesisveikino su Cirko interesantais, aiškindamasi: „Šlapios rankos“. Meisteris išsprendė problemą, kaip stotyje gauti bilietą, kai viešai buvo pareikšta, kad bilietų nebėr, nebeparduodami. Išradimo techniką Meisteris laiko paslapyje.

6. Bapkos. Beartėjant Velykoms ir vilčiai, gal gi atsiras bapkų, Pricirkijoje girdėti niūniuojant: „Oi bapkos, bapkelės, jūs mano patieka, kai aš jus ragaunu nieko nebelineka...“

Redakcijos kolektyvas

V. T. Aškūnas, St. Asė, V. Alė

18.

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderncirko Biuletenis

Cirko būstinė

1946 05 18

1. Lapušiškės–Salako regiono ekspedicija. Moderncirko personalo gyvavimo, veiklos, kūrybinių užsimo-

jimų palaikymas verčia nenurimti. Garsus Lapušiškės–Salako regionas nuo seniai sudaro didelę atrakciją. Į ten vyksta periodinės ir neperiodinės ekspedicijos. Realiose ar įsivaizduojamose džiunglėse esą levų, tigrų. Tačiau pačiuoti už uodegos ir atgabenti į Moderncirką ikšiol dar niekam nepavyko. Bet iš vitaminų srities rezultatai visiškai apčiuopiami: daug kas savo gomurio liudijimu patyrė Mil–Mės–Surų, Svie–Med–Oblių, Rieš–Dešų ar tolygų specialų. Kita vertus, Cirkui svarbu ir pačią transporto bei ekspedicijų procedūrą tobulinti. Viena iš neperiodinių ekspedicijų įvyko apie gegužės mėnesio pradžią. Paruoša – nuostabi savo platumu ir apdairumu, kad pats ekspedicijos vyksmas būtų saugus ir, kiek galima, malonesnis. Nustatytu laiku iš Cirkio patalpų išgužėjo: artistė St. Asė, Transporto Meisteris, Kulinarijos Magisteris, artistė V. Alė, Šaunioji, buvusi Paslikoji, Figliarka, Aspirantė į Valgymo mokslo laipsnį, neetatinė artistė J. Onė, medikė–histologė, Pelių Kerėtoja ir, galų gale, Kulinarijos Gizelis. Kaip matote, net akyse raibsta nuo asmenų ir specialybių. Ekspedicijai nuvykus į stotį, traukinio dar nebuvo paduoto. Tačiau ekspedicija, veikianti su cirkišku smalsumu, žengdama per įvairius bėgius, surado toli besiilsinčius vagonus ir sulipo į vieną iš jų. Medikė nustatė, kad sanitarijos atžvilgiu vagonas pakenčiamas, iššluotas. Pelių Kerėtoja pripažino, kad pelių antplūdžio pavojaus nėra. Atsiradus kuriam galui, ten, vagone, esanti bendrakaivė, vykstanti Dūkšto kryptimi, taigi galinti suteikti pagalbą, juoba, kad esanti pažįstama net pačiam konduktoriui. Pasikalbėjusios iki sočio, nors neišbaigusios visų temų, įsitikinusios, kad ekspedicijos Šefui bus saugu, o gal ir patogiu vykti, artistės V. Alė ir J. Onė pasitraukė iš vagono, prisibijodamos, kad jų ten kokie traukinio organai neužkluptų; mat, jos tik palydėjo, be bilietų. Netrukus paaiškėjo, kad jų nuovoka ir apdairumas pamatuotas: su vagono palydovu einas galingas asmuo pasiteiravo apie sėdinčias vagone; bebilietiniams zuikiams galėjo kliuti. Kaip toliau buvo ekspedicijai, cirkinės profesinės paslapties dūmais aptraukta. Žinomas tik vienas momentas. Grįžtant ekspedicijai iš Lapušiškės į Pasmalvę, pirmą kartą visoje pasaulio istorijoje buvo įvykis, kad ekspedicija ėjo pėsčia gal kokius 6 000 000 000 mikronų (mikronas – 1/1000 mm). Čemodaną gi nešė ginklanešys, nors ir pati ekspedicija ėjo su ryšuliu nežinomo svorio. Bilietas iš Pasmalvės į Vilnių gautas prieškarine norma.

2. Išrūgų problema. Moderncirkė visko yra, visokios rūšies specialistų. Neseniai vienas toks pilietis kreipėsi į Cirką, prašydamas išaiškinti sąstatą išrūgų, kuriomis galima penėti žmones ir kiaules, ir savo paklausimui pateikė pateisinamąjį dokumentą, būtent, skelbimą „Tiesoje“ Nr. 95. iš š. m. balandžio mėn. 23 d. tokio turinio: „Pienocentro“ Vilniaus skyrius parduoda organizacijoms ir privatiems asmenims išrūgas, tinkamas maistui ir kiaulėms šerti“. Kulinarinės Cirkio pajėgos, Magisteris ir Gizelis, padedamos buvusios Centro pieno žinovės, tiria problemą.

3. Telegrama Bapkų Istrebiteliui. Bapkų Istrebitelius

taip puikiai išnaikino bapkas Vilniuje, kad ir užsidėjęs akinius geltonais kauliniais aptaisais, nebegali kur nors jų pamatyti. Neseniai Dėdžiukui teko pastebėti ant Žemės Kamuolio paviršiaus tarp 54°40' žiemų platumos ir 24°10' rytų ilgumos tortą. Tuojau pasiuntė žaibo telegramą Bapkų Istrebiteliui. Tačiau kyla klausimas, ar į Bapkų Istrebiteliaus kompetenciją įeina tortai. Gal tik bapkos?

Redakcijos kolektyvas

V. T. Aškūnas, St. Asė, V. Alė, Mututa

19.

T. Aškūnų ir B. Asių Moderncirkio Biuletenis

Cirko būstinė

1946 06 10

1. Profesinė paslaptis. Žmonijoje paplitusi nuomonė, kad moteriškas smalsumas yra lygus~. Cirkio artistės St. Asė ir V. Alė vieną dieną pačiuo į savo apyvartą Didįjį Cirką Kirpėją J. E. Rusališkį ir panūdo iš jo išgauti jo kirpėjišką paslaptį, kaip jisai nuvalęs kerpamųjų klientų kaklo augmeniją. Čia beribis smalsumas susidūrė su profesine Didžiojo Kirpėjo paslaptimi. Net ir milžiniškos smalsumo atakos nuėjo vėjais. Didysis Kirpėjas, tvirtas kaip uola, didvyriškai atlaikė visus smalsumo antpuolius ir profesinę paslaptį išlaikė. Taip vargšės, nieko tikro ir nesužinojo, nepešė.

2. Liūdna diena. Kalbama, kad koks tai išminčius esąs pasakęs, jog egzaminai prilygsta sūdnai dienai. Cirkio Šaunioji, su visu įkarščiu pasinešusi ko daugiausia laimėti visokių atestatų, diplomų, mokslo laipsnių, visai pritaria sakytajai išminčiaus nuomonei. Bet, kita vertus, irgi kartais yra sakoma, kad žmogus mintas ne vien duona, bet ir egzaminais. Visa tai imdama domėn Aukštoji Cirkos Administracija išleido Dėdžiuko įkvėptą Įsaką Nr. 0(7) tokio turinio: „Mūsų Cirkos Šaunosios egzaminų metu įsakoma: 1) vengti triukšmo, 2) laikytis giedros nuotakos, 3) pagerinti maistą Šaunijai“. Įsakas padarė gerą įspūdį visiems, ypač pačiai Šaunijai, kurios naudai jisai paskelbtas. Vykdydamas trečią Įsako punktą, Kulinarijos Magisteris vieną laimingą naktį pagavo net 4 peles, nesinaudodamas nei Pelių Kerėtoja, nei jos Mediumu. Pelės aiškinosi, kad jos nei cypusios, nei čižuženusios, nei šokinėjusios, kad jos bendrai nesančios nusikaltusios Įsako pirmajam punktui. Priešingai, jos net įrodinėjo, kad atlikusios jos įprastą seisnologijos mokslo konstatuotą pareigą pranešti žmonėms apie žemės drebėjimus ar silpnus, žmonių nepastebimus, virpėjimus. Šiąja proga jos rėmėsi prof. M. Neimairo veikalo „Žemės istorija“ I tomo 304 p. (rusų vert, V leid., Peterburgas) citata: „prieš žemės drebėjimus... net... pelės... palieka savo urvus ir išbėga į paviršių“. Ar ši objektyvi argumentacija įtikimo kulinarijos autoritetą, Cirkos analai nieko nesako. Neišskirta metafizinė galimybė, kad išradingoji kulinarija jas iščirškino ir minkštutės šviežienos pateikė tam asmeniui, kurio sveikatą ir drąsą reikėjo stiprinti, žiūrint paskelbtojo Įsako turinio.

3. Gražioji naktis. Buvo istorinis šiemet įvykis: Anie, lėlės vardinės. Visa įvyko, kaip pritinka: sveikino iš vakarų ir rytų kraštų ir, žinoma, vaišinosi. Net ir tokioms esant aplinkybėms artistė St. Asė nepamiršo, kad jai, kaip Transporto Meisteriui, teks vykti į Lapušiškęs ekspediciją. Todėl anksti, apie 4 val. ryto grįžo namon. Grįždama pastebėjo nuostabiai gražią naktį: tylu, ramu, žvaigždės mirga, mėnulis šypsos, žemė siūbuoja, pakinktai linksi. Išvada aiški: juo daugiau būtų „Anielės vardinė“, tuo daugiau būtų gražių nakčių. Tuo tarpu Šaunioji, vieno egzamino išvarginta, nuvyko į vardines kito egzamino, būtent valgumo egzamino laikyti. Bet jos valgumo potencialas buvo apsilpęs, todėl grįžo namon vėliau, apie 6 val. – Nepaisant vardinų pasėkų Transp. Meisteris, suskubo, be pašalinių išlaidų, dėka apskurios manipuliacijos, įsigyti bilietą ir movė į Lapušiškę, Cirko bendruomenės gėrio sumetimais.

Red. Kolektyvas

V. I. N. Centas St. Asė, V. Alė

20.

T. Aškūnų ir B. Asių Moderncirko Biuletenis

Pergalės Ekstranumeris

Cirko būstinė

1946 06 23

Kovų ir laimėjimų kūrybė. Cirko visuomenė ir jos giminės bei pažįstamieji žino, kad Cirko Šaunioji V. Alė šiais mokslo metais ryžosi į naują žygį: pergalingą, kvalifikuotą Brandos Atestatą laimėti. Į metų galą priartėjo ir „sūdna diena“ – egzaminai. Cirko Administracijos įsakas Šaunosios egzaminų laikui gyvai išryškino padėties svarbą ir rimtį. Cirke, rodos, lyg ant kojų pirštų pradėta vaikštinėti, kad tik nesutrukdžius Šauniajai jos minčių susikaupimui, nervų įtampai. Jautresnieji pažįstami klausinėdavo: „Ar dar gyva, ar nepersitempė egzaminų kovose?“ Raminantieji atsakymai skambėdavo „gyva“, „sveika“, „laimi“. Šaunioji įniko ne vien į savo ar svetimus užrašus, bet pasirūpindino gauti žurnalo „Pergalės“ numerį, kad pasisemtų reikiamo įkvėpimo. Šaunioji egzaminų metu rūpinosi ne vien egzaminais, bet ir universitetine tarnyba, bet ten, jai pasirodžius, ją užjaučiančios sielos jai tuojau sakydavo: „Eik, eik, egzaminų laikyti“ ir ją pavaduodavo jos tarnybos žygiuose. Iš egzaminų psichologijos gerai žinoma, kad labai svarbu besiegzaminuojančiam turėti pakankamai drąsos išvengti glumui, kuris kartais apipuola nedrąsų asmenį. Kažin ar ne tais sumetimais Šaunioji skaitė „Pergalės“ žurnalą ir įgijo tiek drąsos, kad ji nepabūgtų ir pamačiusi šimtą beždžionių su užverstomis uodegomis. Egzaminuose iš dalies kaip loterijoje: ištraukęs sunkesnį bilietą, pamėgink traukti kitą, gal bus lengvesnis ir kartais laimi. Bet vis tiek temos aukštos: sinusai, vos ne kosminiai spinduliai, sąjunginės ar respublikinės ministerijos ir kitos tolygios aukštybės bei mįslės. Visa laimė, kad Cirko Šaunioji ne pėsčia; ji moka trumpai drūtai, sintetiškai-žaibiškai atsakinėti. Nustebę egzaminatoriai nesuskumba reikiamai susitelkti temos klausimu,

mu, o Šaunioji jau ir baigė. „Ar jau visa?“ klausia egzaminatoriai. „Jau visa“, drąsiai atkerta Šaunioji ir, kovą laimėjusi, grįžta Šaunioji į savo išėjimo pozicijas. Be egzaminų, be universitetinės tarnybos, be Cirko seansų Šaunioji dar suskumba būti Dėdžiuko Įgaliotine pasu, pašto ir kitais platesnei visuomenei nežinomais reikalais reikalėliais. Ir visur ji suskumba, žaibiškai laimi. Neseniai ji valgykloje laimėjo docentūrą. Tolimos respublikos pilietis, Kaukazo ar kurio kito kalnyno gyventojas, susižavėjęs Cirko Šaunosios kilminga povyza, pripažino Šauniajai profesoriaus ar bent docento titulą. Kukli Šaunioji pasitenkino docentūra. Įvairios eitosios pareigos savaime nurodė, kad docentūra yra ekonominių mokslų. Paskutinės naujausios žinios skelbia, kad Šaunioji laimėjo ir paskutinį istorinį mūšį. *De fakto* jau visi egzaminų žygiai atlikti, kova laimėta. Pripažinimas *de jure* yra tik logiškoji išvada iš paskirų laimėtų žygių. Nuo laimėjimų tiesiog galva svaigsta jau ir be pokylio. O kas bus jam atėjus? Cirko Administracija, leido Šauniajai ant laurų ilsėtis, gulėti paslikai ne kietoje lovoje ir dienos metu, kad sukauptasai nervų ir minties potencialas atslūgtų. Labai gyvai laimėjimo įvykiais susirūpino ir Bapkę Istrebitelius L. I. Ūda ir telegramomis bombarduoja, gal kartais iškilnių proga būsiant reikalingas jos specialybės panaudojimas. Jei būsią reikalo didesnius Bapkę kiekius įveikti, ji galinti pasikviesti savo mielą kaimynę K. I. Sielytę, su nušvitusiu veidu; jos pajėgsiančios viską sudoroti, kad nieko nebeliktų. Cirkas triumfuodamas baigia savo seansų metus ir skirstosi atostogų. Cirko artistė St. Asė, girdėti, rengiasi ekspedicijai rytų kryptimi, ketindama ištirti įvairių vitaminų veikimą jos organizmui 1946 metais. Dėdžiukui lieka pareigos „*custos domus*“.

Redakcijos kolektyvas

V. I. N. Centas St. Asė, V. Alė, Mututa

21.

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderncirko Biuletenis

1946 m. spalio 13 d.

1. Nauja epocha. Pradėjo naujus mokslo metus pradinės mokyklos, gimnazijos, universitetai, akademija... Atėjo eilė ir Moderncirkei. Apdairios pilietės, manome, pastebėjo mieste afišas: Cirkas su atnaujinta programa. Tai labai kuklus pasisakymas. Moderncirke tiesiog nauja epocha. Kiek buvo svajonių, ilgesio iš Lapušiškęs, to pagalbinio Moderncirko ūkio, parsigabenti žvėrių, levų ar tigrų pavidalu, bet ir stropiausios pastangos niekais nuėjo. Ar tai žvėrys pragudrėjo, ar tai metodai juos pačiupti už pakarpos paseno, nebeaišku. O juk tenykštėse džiunglėse net nežinia kas esą, baisu įeiti. O tą reikalą Moderncirkei turėti žvėrių galų gale, po ilgų pastangų ir nepasisėkimų, išsprendė Pelių Kerėtoja, buvusi neetatinė Moderncirke artistė J. Onė. Išlaikiusi fiziologijos ir histologijos egzaminus, vadinausi, apsišarvavusi aukštu mokslu, panaudojusi miestietišką apskurį orientaciją, ji, lanksti kaip vijūnas, parū-

pino Cirkui ir perdavė j kilnojamą nuosavybę mediumiuką, kuris Cirko mielai priimtas ir stropiai šeriamas, greitai laiku pavirto tikru mediumu normalios katės pavidalu. Zoologijos nomenklatūroje katės priklauso tigrų šeimai. Teišdrįsta dabar kas skystis, kad Moderncirkas nėsą žvėrių! Kolosališkas Pelių Kerėtojos J. Onės nuopelnas Cirkui, įgalino Cirko kolektyvą pakelti ne-etatinę artistę J. Onę į etatinę pripažinti ją nusipelnusia Cirkui artiste. Cirko laimėjimas ir praturtėjimas įvyko tada, kai Cirko artistė St. Asė buvo vasarai išvykusi į pagalbinių Cirko ūkį, kad užtikrintų paruošas ir duokles Cirko žiemos metui, kai Dėdžiukas, po ilgų svyravimų, buvo išdrįsęs išvykti ir išvyko atostogų į Kaltuosius Pinenus (Tirėnus?), kai viena Šaunioji buvo palikusi Custos Domus su visais įgaliojimais. Štai, tokiu metu, vadinasi, poilsio metu, išsipildo Moderncirkas svajonė: laimi tigrų šeimos padarą amžinai nuosavybei. Kai Cirko kolektyvas po visokių atostogų sugužėjo atgal, visus nutvieskė Cirko laimėjimas, jo gyvas inventorių, Katė. Ji pasidarė visų dėmesio centras. Kol mediumiukas pasidarė kate, buvo reikalinga ypatinga globa, specialus maitinimas. Pasakojama, kad mediumiukas buvęs maitinamas kiaušinio tryniu ir kitais galais. Mediumiuko evoliucionavimas į katę vyko palaipsniui.

2. Pirmoji medžioklė. Anuo metu, kai Šaunioji ėjo pareigas Custos Domus, ji pastebėjo, kad į Cirko maisto sandėlį, į miltų statinaitę įsibrovė banditas peliūkščio pavidalu. Šaunioji čiupo už pakarpos mediumiuką ir įmetė į statinaitę šalip bandito. Mediumiuko padėtis baisi: pirmą kartą teko atsidurti akivaizdoje bandito-peliūkščio! Mediumiuko laimei sukilo jame instinktas kovoti ir pulti peliūkštį. Kova laimėta, mediumiukas triumfavo. Šaunioji džiaugėsi savo sumanumu ir mediumiuko drąsa bei geru pareigų ėjimu.

3. Mediumiukas – Custos Domus. Mediumiuko pasižymėjimas per pirmąją medžioklę sukėlė mintį Šauniojai, kad galima esą mediumiukui pavesti eiti pareigas Custos Domus, o pačiai sprukti į miestą; mat, reikalingą ir pretekstą visuomet su kaupu. Taigi Šaunioji reikiamai pasiruošė, apsimovė pirštinėmis, pažiūrėjo į veidrodį, pataisė skrybėlę ir movė pro duris, įpareigojusi mediumiuką būti Custos Domus. Pasididžiavimo šiluma nutvieskė visą mediumiuką, bet netrukus supurtė ir atsakomybės drebuly. Ką gi vargšas mediumiukas, taip jisai mano, padarytų, jeigu banditas žmogaus pavidalu įsibrautų į Cirko patalpas? Visai kas kita būtų, jeigu sumanytų koksai vargeta peliūkštis pulti Cirko sandėlius. Atsargumo dėlei palypėjo mediumiukas aukščiau ir įsirežęs į energingą padėtį su pastatyta uodega, budriu žvilgsniu žvalgėsi į Cirko sandėlių turtą. Istorijos dar nepatvirtintomis žiniomis Šaunioji, sakoma, grįžusi radusi mediumiuką – Custos Domus pareigas einantį su į nelaisvę paimtu peliūkščiu. Taip įvykus, galų gale ir Šaunioji, ir mediumiukas buvo patenkinti.

(f. b.)

Redkolegija:

V. I. Centas St. Asė, V. Alė, Mututa

22.

Taš-Basų Kolchozo Moderncirkas Biuletenis

Cirko Būstinė

1946 11 07

1. Gurguolė. Moderncirkas pramatomas, kad po vasaros ateis ruduo, o po to ir senutė žiema, reikalaujanti paruoštos maisto atsargos, vertė Cirko administraciją pasiūsti į pagalbinių Cirko ūkį – Lapušiškę – patyrusią paruošų statytoją St. Asę. Ji pajudino Lapušiškęs ir Salako žemę ir subūrė Cirkui tiek paruošų, kad net ir Transporto Meisteris atsisakė patsai vienas gabenti į Cirką. Reikėjo siūsti pagalbą. Cirkui specialistų netrūksta. Jisai komandiruoja pagalbą Šauniosios asmenyje. Šaunioji imasi uždavinio iš pagrindų: patikrina savo žinias universitete iš fizikos ir chemijos, iš lietuvių, rusų, vokiečių kalbų. Taigi, pagrindingai pasiruošė, lyg vyktų į Himalajų ekspediciją. Suburtomis tokių Cirko žymėnų jėgomis atvyko gurguolė į Cirką. Liudininko E. D. Mūndo parodymais bene 9 ryšuliai-našuliai įsyravo į Cirko sandėlius. Rimtas pasiruošimas, kaip matome, davė rimtų vaisių. Jais pasipelnė net ir krokodilo auklybos įstaiga, o Dėdžiukas nutarė pietauti ne kur kitur, o tik Cirkas. O gal čia turėjo savo dalį ir pelienos perspektyvos?

2. Nublusinimo laboratorija. Mielieji Cirko Biuletenio skaitytojai (dovanokite, pirmoje eilėje skaitytojams) gerai žinoma, kad dabar Cirko dėmesio centre yra Cirko katė, atstovaujanti visam Cirko žvėrynei. Juk įsibrovėlės pelės negali būti palaikomos normaliniu žvėryno sąstatu. Taigi, tą dėmesio centrą ištiko nelaimė: apipuolet blusos. Ikiol mokslininkai neišaiškinta, iš kur jos atsirado, bet patsai faktas neginčijamas, atsirado ir tiek. Kilo klausimas, kaip panaikinti šitą faktą, arba, geriau sakant, šitą fruktą. Kaip ir pritinka Moderncirkui, įsteigė Nublusinimo laboratoriją. Atsargumo dėlei pavartojo du metodus: vieną senesnį, kitą visai modernišką. Nublusinimo procedūra pagal pirmąjį metodą buvo tokia. Susirinkus visoms etatinėms Cirko artistėms St. Asei, V. Alei ir J. Onei (artistei glavbuchui L. I. Ūdai, pasinėrusiai svetimų pinigų skaityme, nebuvo laiko, o gal ir patogios progos dalyvauti), pradėtas nublusinimas, kad katė negalėtų skystis: „Blusos kanda, oi, kaip kanda tik mane“. Pirmoji čiupdavo nublusinimo pacientę įpusėjusi III kurso medikė J. Onė, jau gerokai susipažinusi su chirurgija. Taigi, operatorė praskleisdavo pacientės švelnius plaukus ir pradėdavo medžioklę. Jei buvo surandama blusa, tuojau pritaikydavo jai jau avansu nuskirtą mirties dekretą. Pavargęs vienas artistei, čiupdavo pacientę kita, pagaliau trečia. Šis metodas, savo kilme senas, gal nuo neatmenamų laikų praktikuojamas žmonijos istorijoje, nedavė visiškai pageidaujamų rezultatų. Todėl imtasi antrojo, visai moderniškojo metodo. Pacientei pritaikytos vonios, šuatinimas ir ištepimas vaistais. Tepė katę kaip kokią senovės romėnų aristokratę. Išoriniai vaistai taip paveikė ir vidų pacientės, kai ji bėgiodavo prie atviro langelio

pakvėpuoti šviežesniu oru. Gal tuo tikslu pacientė pirmąją po operacijos naktį apsinakvojo virtuvėje prie atdaro langelio. Ir štai įvyko nežinia kas. Pacientė staugia iš trečiojo aukšto atsідūrė ant kiemo grindinio. Ryte atrado ją skaudamai miaukiančią, su sukuliais dantimis. Cirko Administracija ligonę pergabeno į Cirko patalpas. Imtasi nagrinėti kaip kas įvyko su ligone. Vienos manė, kad pacientė, moksliaiškai nublusinta, pasijutusi taip lengva, kad sumaniusi sportuoti, net skraidyti, bet visgi gravitacijos dėsnis ją nutupdęs ant grindinio su visomis pasekomis. Kiti kitaip manė, o pati pacientė nieko nepaaiškino, taip klausimas ir pakibo ore. Spėjama, buvus oro akrobatikos.

3. Kačių dantistė. Šaunioji, paskendusi įvairiuose moksluose, bet dabar studijuoja mediciną. Pagal penkmečio planą ji 1950 metais bus gyva dantistė. Studijos reikalauja ir praktikos. Kadangi žmonės dar neišdrįsta jai rodyti savo dantų, tai Šaunioji pradėjo savo praktiką nuo kačių. Kaip tyčia štai ir pacientė katė. Bepigu su tokia paciente: nei chalato dantistei, nei rankų dezinfekcijos nereikia, mat, katė negi žmogus, apie higieną nedaug nusimano. Taigi pačiušus leisygą pacientę, pražiodė, išėmė aplaužytus dantis ir tiek. Naujų neįstatė, mat, katė to neprašiusi, taigi nebuvo reikalo įstatyti. Pasprukusi iš dantistės rankų, katė, sakoma, jaučiasi neblogai: galinti ir pelę sugauti. Galų gale abi pusės patenkintos, ir dantistė, ir katė: viena – savo praktika, kita – kad paspruko iš praktikos su sveiku kailiu.

Redkolegija:

V. I. Centas St. Asė, V. Alė, Mututa

23.

Tašbasų Kolchozo Moderncirko Biuletenis
Cirko būstinė
1946 12 14

1. Gastrolė. Moderncirko šlovė plinta, kaip vulkano lava, jam veikiant vis tolyn, platyn. Vieno labai tolimo krašto karalių ar karaliuką, gal bus kokie 28 milijonai milimetrų nuo Moderncirko būstinės, apniko pelės ir net žiurkės. Jos tiesiog nepripažįsta jo valdžios. Karaliai, sako jos, esą žmonėms, jų tankai, bombos, kulkosvaizdžiai, brauningai esą irgi žmonėms galabinti, ne pelėms ar žiurkėms naikinti. Susimąstė vargšas karalius, ir kreipėsi į Moderncirką, ieškodamas patarimo ar pagalbos. Cirke patarimų, kaip jūroje žuvų: visokio kalibro ir visokių rūšių. Rimtai dalyką išsvarstęs, Cirkas delegavo katę išblaškyti užpuolikėms, gerai žinodamas, kad katės autoritetas pelėms ir žiurkėms daug didesnis, negu kokių ten karalių. Pėsčios telegramos praneša, kad Moderncirko delegatė, gerai pasitempusi, apsaugos grafiką įvykdė: pelių bei žiurkių kaip nebuvę, kaip šluote iššluota. Džiūgauja karalius, malonina gastroliuojančią delegatę, giria Cirko pagalbą. Orui sušilus ar kitai progai pasitaikius, Cirko kontrolinė komisija ketina aplankyti karalystę ir patikrinti delegatės veikimą.

2. Kai Cirke buvo ... katė. Tai jau, sakysite, pereitas laikas. Taip, bet Moderncirko Biuleteniui rūpi užfiksuoti visa, kas ir Cirko istorijai priklauso. Taigi, buvo laikas, kad Cirko visam žvėryniui atstovavo katė. Biuletenio reporteriui pasiteiravus pas katę apie jos pergyvenimus Cirke, ji, užpakaline koja pasikrapščius savo ausytę, nusičiaudėjus, pradėjo pasakotis. „Cirko patalpos erdvios, tekdavo daug kur apsilankyti, savo pareigas einant. Vieną popietę, kai žmonėms buvo sekmadienis, o lauke dar buvo šviesu, aš užsukau į Cirko Kirpėjo be Avinių Žirklių teritoriją. Ten, be pačio šeimininko, dar buvo vienas svečias ir mūsų Cirko Šaunioji. Publika, rodos, sau nieko, neįtartina, kultūringa. Bet staiga kas tai sugalvojo pririšti baršką prie mano garbingos uodegos. Žinoma beuodegiai žmonės nesusivokia, kad katės uodega, tai lyg koks barometras parodyti katės nusistatymui ir nuotakai. Kai bėgi, girdi, kad kas tai barškantis tave vejasi; pabundi, pradedi greičiau bėgti, o barškėjimas dar smarkesnis tave vejasi; iš to pradeda kriksti nervai; o jie juk ne geležiniai, kad ir katės. Tokių nelemų buvo ne vienas. Tas pakirto kiek mano nervus. Kitą kartą įsimonijo mane į savo kambarį patsai Glavbuchas. Pamelė augalota, mandagi, rodos sau niekur nieko. Bet, deja, sumanė ji išbandyti mano instinktą gaudyti riedantį kamuoliuką. Kai pamačiau riedantį, neišturėjau, šokau gaudyti: Glavbuchas ėmė sukti kamuoliuką į nedidelį ratą, aš gaudyti. Išdavoje apsisukė man galva ir aš išvirtau. Jai juokas, o man ne. Guliu lyg girta, nors nė lašo negėrus svaigalų. Tas į sveikatą man irgi nėjo. Bet be šių debesėlių buvo man Cirke ir labai malonių valandų. Aš, katė, buvau dėmesio centre. Pavyzdžiui, kai man įsinorėdavo palakti vandens patamsyje, man patsai Dėdžiukas pašvietė elektros rankine lempute, kaip tai liudija Glavbuchas visu savo autoritetu. Juk tai ne maža garbė taip palakti ir taip būti paliudymajai! Toliau, sušlubavus kiek mano sveikatai, visi šokosi mane gydyti: kneipiškai ir nekneipiškai, kaip kas išmanė. Net Dėdžiukas, tasai nuo galvos iki kojų papadžių kneipistas, ėmė gydyti mane ir nekneipiškai: įsteigė kačių akių ligų ambulatoriją, gavo cinko lašų, suieškojo pipetę ir lašino į mano akis. Dėkui jam. Akys pasidarė švarios, pragiedrėjo. Ne be to, kad man Cirke tekdavo gardesnis kąsnelis, paglostymai paplaukiui, šilta prie besikūrenančios krosnies vieta, su man specialiai paklotu popieriumi. Tik ta lanksčioji medikė, jau pusedaktarė, girdėdavau sakant, ją esant III kurso, tai ji, nežinau, laboji ar nelaboji, mane smarkiai pakedendavo, nežinau, ar iš meilės ar iš jos išdykumo, bet, kai pradėdavau purtoma niurnėti nejprastu tonu, mane paleisdavo gal pabūgus, kad ir aš nepadaryčiau kokios jai nelauktos chirurgiškos operacijos, žinoma, nepasirūpinus jokia aseptika (?). Galų gale buvo ir daugiau pergyvenimų Cirke, jį prisiminus, bet kur čia visus išpasakosi“. Reporteris padėkojo už žinias ir movė į Redakciją.

Redkolegija

V. I. Centas St. Asė, V. Alė, Mututa

24.

Tašbasų Kolchozo Moderncirkio Biuletenis
Cirkio būstinė
1947 01 25

Kai Cirke ... nebėra katės. Išvykus katei į gastroles į tolimą kraštą, žinoma, tai imant katės kelionių mastu, Cirke pasidarė didelė spraga – nebėr žvėrių atstovo. Nors eina gandai, kad katės gastrolės turi milžinišką pasisekimą, kad katės vertė esanti pakilusi iki milijono, tas, žinoma, iš vienos pusės, džiugina Cirkio auklėtojus ir praktikos vedėjus, tačiau spragos neužpildo. Be to, tyliai sakant, Cirke katė buvo panaudojama ir ne jos profesiniams uždaviniams, kaip antai, būti Custos Domus. Ypač Cirkio Šaunioji gyvai pajuto katės trūkumą, kai po Kalėdų Transporto Meisteris išvyko į Lapušiškęs–Salako ekspediciją papildyti aptuštėjusius Cirkio sandėlius, o Dėdžiukas irgi išskrido atostogauti į Naujųjų Bangų kraštą, teko Šauniai vienai likti Custos Domus. Norėtų ji kuo pasivaduoti, mauti į miestą, bet nėra kas palieka Custos Domus, nebėra katės. Iš čia ūpo termometras krenta žemyn. Bet, kai prisimena Transporto Meisterį, kad jisai sviestauja, sūriauja, lašiniauja, dešrauja Cirkio naudai, tada ūpas vėl kiek atsitaiso. Numatymai pasitvirtino: net trys asmenys turėjo pasitikti Transporto Meisterį, kuris traukiniu sausio 2 dieną atgabeno grobį. Cirkio didįjį rūpestį, sukeltą katės išvykimu, bando pašalinti jaunoji Cirkio pajėga artistė J. Onė, kuri jau pasižymėjo, kaip Kulinarijos Gizelis, Pusedaktaris, Laboji–Nelaboji. Jos užsimojimai dideli, iniciatyva plati. Juk ji, o kas kitas, buvo parūpinusi Cirkui katę, pasižymėjusią Cirke, išgarsėjusią, o paskiau iškeliavusią svetur. Taigi artistė J. Onė sakosi turinti katiną, be galo rimtos, imponuojančios išvaizdos, kur kas geriau reprezentuojantį tigrų padermę, negu kokia ten liekna katė. Be to, sakoma, kad tas katinas esąs daug keliavęs: aplankęs baziliką, krokodilo auklėtojų įstaigą, buvęs misijose, o dabar esąs pas artistę J. Onę. Toliau J. Onė pasakoja, kad katinas jau pramokęs cirkiškų numerių, pav., mokąs labai aukštai pasišokėti, kad galėtų pačiupti lašinių gabalą, laikomą mediciniškoje J. Onės rankoje. Dar daugiau. Kai J. Onė nueinanti gulti, viskas nurimsta, tamsu, tada katinas, teoretiškai imant, einąs savo profesines pareigas pelių atžvilgiu, pradeda jisai rodyti tikrą aktyvumą, nusikabinęs lašinių paltį ir ant grindų imąs ją doroti. Toks nesvietiškas smagumas ir entuziazmas sukelia katinišką džiūgavimą, niurnėjimą. Mediciniškai jautri miegančios J. Onės ausis išgirsta palties tampymą po grindis, lyg frotruojamas, tada keliai Laboji–Nelaboji iš šilto patalo ir nutraukia cirkiškus katino numerius su lašinių paltimi, žinoma, dideliu pačio katino apgailestavimui. Sutvarkius katino seansą su lašiniaus: naudingą darbą atlikusi, grįžta Laboji–Nelaboji į savo pirmąjį guolį nupelnę tili mesniam poilsiui. Pagaliau. Artistė J. Onė pranešė Cirkio plenumui dar nuostabesnę dalyką: katinas mėginąs koja atidaryti langelį ir siekti į lašinių bryzą, esantį tarp-

langyje. Visos šitos cirkiškos katino kvalifikacijos pirštu prikišamai rodo, kad čia turima reikalo su nuostabiai kvalifikuotu padaru, tinkančiu reprezentuoti žvėrių – tigrų padermę Moderncirkie. Turint galvoje artistės J. Onės pranašias savybes, 1) kad ji moka pedagogiškai kalbėti, dėstyti, 2) kad jos kalba sugestyliai veikia klausytojus, lyg būtų tiesa, ką ji sako, 3) kad ji žino, kas yra blūznis, kur ji yra, kam ji reikalinga, kad ji lotyniškai vadinasi lien, ko nežinojo nei Dėdžiukas, nei lotynų kalbos dėstytoja St. Asė, 4) kad ji triuškinančiai įrodė, jog Baroko žodynas 1923 m. išleistas nėra pasenęs, nes ji pati esanti gimusi tais pačiais 1923 m., taigi, kas drįstų teigti pasenimą? Plenumas pripažino J. Onės pranešimą esantį rimtą ir svarstytiną apie moksliško katino priėmimą į Cirkio kadrus.

Redkolegija

V. I. N. Centas St. Asė, V. Alė, Mututa

25.

Tašbasų Kolchozo Moderncirkio Biuletenis
Cirkio būstinė
1947 02 15

1. Banditizmo auka. Kas skaitė praeitąjį Biuletinį, pamena, kaip karštai Laboji–Nelaboji rekomendavo Cirkui nuostabų katiną, kuris moka daug cirkiškų numerių, savo rekomendaciją paremdama visu jos turimu auto-ritetu. Žinoma, Cirkio administracija negalėjo pasilikti kur-čia tokiam autoriteto svoriui. Dar Cirkio administracijai besiruošiant spręsti klausimą apie nuostabaus katino pakvietimą į normalų Cirkio sąstatą, ištiko nelaimė: nuostabasis katinas tapo banditizmo auka. Mat, moksliška-sai katinas prisipampinęs lašinių iš Labosios–Nelabosios maisto sandėlių, dažnai dieną ilsėdavęsis nuo var-ginančio nakties darbo. Tas ne visai patikdavo Labajai–Nelabajai, žinančiai higienos reikalavimus apie mankš-tą ir gryno oro įtaką sveikatai, kad ir katiniškajai. Katinas nutarė pasportuoti ir grynu oru pakvėpuoti. Išėjo į kie-mą. Tuo tarpu ten, katino nelaimei, būta keturkojų ban-ditų šunų pavidalu. Kad gi puls jie visu savo šunišku instinktu tą grynu oru bekvėpuojantį sportininką, tvirtai pasiryžę jam ne tik skrandą, bet ir marškinius nuvilkti. Užvirė milžiniška, žūtbutinė kova. Šuniškų banditų per-svara ūgiu ir skaičiumi nulėmė rungtynes katino nenaudai. Tačiau prityrusio katino manevrai išgelbėjo jo gyvy-bę: su smarkiai sužalotu kailiu grįžo į savo buveinę, reikiama nepakvėpavęs grynu oru. Laimei, ten pat yra ir veterinarijos ambulatorija, kurioje katinas rado gyvą užuojautą, gydymą ir globą. Šiomis apystovomis kandi-datavimas į Cirką yra suspenduotas.

2. Į kalną, į aukštybes. Rodos, ar bereikia daugiau prašmatnių titulų: Kulinarijos Gizelis, Pusedaktaris, La-boji–Nelaboji, tačiau nusipelnusi Cirkui J. Onė dar vis neriasi iš kailio, kad gautų tikslų paaiškinimą. Tiesa, tam tikslui pasiekti motyvų rimtų yra. Primo. Neseniai J. Onė pakartojo Cezario *veni, vidi vici*. Buvo va kaip. J. Onė buvo išvykus atostogų, tai yra lašiniauti, į Šven-čionėlius. Staiga sumanė ji pasekti Cezariu: *veni* į Vil-

nių, *vidi professorem, vici bacteriologiam* ir dūmė atgal į Švenčionėlius, savarankiškai pailgindama sau atostogas iki vasario devintos. Secunda. Netrukus J. Onė nugalėjo mikrobiologiją, apie kurią net istorininkė St. Asė sakosi nieko nežinanti. Tertio. J. Onė pasitarauja Cirkui, eidama Custos Domus pareigas tuo laiku, kai Cirko diduomenė puotavo kurio tai įvykio proga, kaip va 9/II. Quatro. J. Onė dar mokosi naujos specialybės, būtent pečkurstės, ir tai ne iš ko kito, tik iš pačio Dėdžiuko. Yra liudininkų, kurie patys matė J. Onę beklūpančią prie pečiaus prieš kibirą su anglimis vandenyje. Su visu įkarščiu suspietus savo dėmesį į anglis, ji net nepastebėjo, kad jos juostos galas mirkso vandenyje ir godžiai ji geria. Tiesa, ji gavo kokią aštuonėtą pastabėlių iš Dėdžiuko, bet ką tai reiškia, kai siekiama mokslo viršūnių. Juk „*per aspera ad astra*“ neveltui sakoma. Quinto. Visus priekaištus prieš savo autoritetą J. Onė sėkmingai atremia. Mažaus ūgio, sakote? Netiesa. Antropologiškais matavimais imant, visai nemažas moteriškam padarui. Kita vertus, Cezaris, Napoleonas, Valdemaras, Vincas Krėvė — mažo ūgio. Pagaliau. Dabar žiema, tad J. Onė batuota. Palaukite vasaros. J. Onė ketina įsitaisyti batukus su aukštomis kurkomis, tuo būdu ji sakosi, padidinsianti savo ūgį ir autoritetą. Šiais visais ir dar kitais sumetimais Cirko Areopagas, turėdamas prieš akis J. Onės įvairius pasitempimus ir veržimąsi į mokslą, į aukštybes nutarė suteikti Cirkui nusielpnusiajai J. Onei Supragizelio titulą.

Redkolegija

V. I. N. Centas St. Asė, V. Alė, Mututa

26.

T. Aškūnų ir B. Asių Kolchozo Moderncirko Biuletenis

Cirko būstinė

1947 03 15

1. Pelenė Cirke. Kad Cirko personalas daugiau pasitemptų, sekdamas šiolaiikinių gyvenimo tempu, Biuletenis pasiuntė į Cirką savo specialinį korespondentą, patikrinti Cirko tempus. Korespondentui teko konstatuoti džiuginantį faktą, kad Cirkas iki gyvo kaulo persiėmęs nenugalimu smalsumu, o juk smalsumas veda į mokslą, išradimus, pažangą. Kam nors pasibeldus į Cirko portalą, tuojau ateivis – klijentas iš tolo, iš Cirko patalpų koridoriaus bei sandėlių apibieriamas smalsumo klausimu: kas ten, ko reikia? Suglumęs ateivis galvoja: atidaryk duris ir pamatysi, kas ten. Kaip matome Cirko smalsumo tempas aukštai pakilęs. Specialiniam korespondentui ypač rūpėjo, kaip Cirkas atrodo pelenėje, kiek laikomasi pasninko. Dėdžiukas pareiškė, kad jisai per pietus mitęs tik žuvimis. Korespondentui užsukus į Cirko buhalteriją, niekur nebuvo matyti lašinių, nei ant stalo, nei ant lentynų, nei palubėje kabant. Pasikiau sutiktas patsai Glavbuchas pareiškė, kad buhalterija visai nėra numačiusi peleni lašinių, kad net pačiose užgavėnėse ir tai neperdaugiausia būvę lašinių. Korespondentas, deja, nerado Cirke nei Šauniosios,

nei Supragizelio. Mat, šie padarai taip yra mokslo jūroje paskendę iki kaklo, o kartais ir visiškai pasineria, kad jų visai nematyti. O kartais jeigu juos ir galima matyti, tai jie pradeda kalbėti apie visokius kapiliarus, embolijas, sindėsmologijas, kad Cirko istorininkė net už galvos imasi, čiumpa svetimų žodžių žodyną, kad galėtų nors šį bei tą susivokti iš mokytos mediciniškos kalbos. Niekas nepešęs iš sakytyjų nėsančių mokslo padarų, korespondentas kreipėsi į pasižyminčią kalbūmą ir smalsumą artistę St. Asę. Jos titulai kaip Kulinarijos Magisteris, Transporto Meisteris, Istorininkė, pakankamai kalba jos naudai, o jos einamosios pareigos, kaip lotynų kalbos dėstytojos, profsajungos sekretorės ar kurio kito tos sąjungos žymūno, dar labiau sudomina korespondentą. Taigi jisai ir kreipėsi į daugiareikšmę artistę, norėdamas sužinoti jos nusistatymą ir praktiką pasninko klausimu. Užklaustoji tuojau atšovė, kad ji esanti už pasninką, bet netrukus pridūrė, kad ji bevelytų pasninkauti, kaip jos teta pasninkaudavo. Čia korespondentas prisiminė griežtus senesnių laikų pasninkus ir, matydamas liesą bei trapų Artistės sudėjimą, reikšdamas pasigailėjimą, ar jau būtų taip reikalinga šiais laikais taip marinti save, paprašė plačiau paaiškinti apie tetos pasninką. „Taip, mano teta“, pradėjo Artistė St. Asė, „griežtai laikydavosi pasninkų. Tokiomis dienomis mėsos, lašinių, vištienos nei padujos nebuvo. Mano teta įsigydavo padorią žuvį, iškepėdavo ją smetonėje. Pažiūrėjus į taip paruoštą žuvį, apetitas, sakoma, savaime atsirasdavo. Taip, aš ir dabar bevelyčiau prisilaikyti tokio griežto pasninko, tik, deja, šioje gadynėje sunkoka su padoria žuvimi ar su jai reikiama smetona, todėl pelenėje teko pasinaudoti tik liesu pienučiu“. Korespondentas, ištempęs kaklą, akimis nemirksėdamas, klausėsi istoriško dėstymo apie savo tetos pasninkus.

2. Moderncirkas ir labdarybė. Stebėdamas Cirko veiklą ir tempus, korespondentas sužinojo negirdėtą pasaulyje dalyką, kad cirkas užsiimtų labdarybe. Taip, tik Moderncirkas, o ne paprastas cirkas tegalėjo sugalvoti ir praktikuoti labdarybę. Štai gyvi faktai. Dėdžiukas nupirkdino kruopų ir jomis lesina karvelius, atidaręs langutį: „Juk ir jų padėtį“, sako Dėdžiukas, „reikia pagerinti“. Kulinarijos Magisteris bevelytų kruopas panaudoti vakarienei Moderncirko administracijos personalui, bet nelaiko galima pasipriešinti Cirko Magnato valiai. Specialinis korespondentas sužinojo ir kitą labdarybės faktą. Cirke visiems žinoma, kad Cirko Šaunioji nesitenkina artistės vaidmeniu ar ekonominių mokslų docentūra, bet ruošiasi būti medike-dantiste. Darviniška kova už būvį reikalauja, kad būsimoji dantistė visiems dabar įvairiais pretekstais patarinėtų priemones, kurios faktinai gadintų dantis ir tuo būdu daugintų būsimųjų pacientų skaičių dantisčių praktikai. Tuo tarpu Šaunioji pripirko šepetukų dantis ir dalina juos dovanų savo giminėms ir neblogiems pažįstamiems. Juk tai pacientų skaičiaus mažinimas, juk tai labdarybė. Tiesa, Šaunioji sakosi, ji trinanti dantis iki kraujo pasirodymo, tai esą jai malonu, bet apdovanotieji šepetukais į tokią praktiką žiūri kaip į skonio dalyką, o ne į prievolę.

Specialinis korespondentas įsitikino Cirko drausme bei pažanga ir nevaromas išėjo.

Red kolegija

V. I. N. Centas St. Asė, V. Alė, Mututa

27

Taišbasų Kolchozo Moderncirko Biuletėnis

Cirko būstinė

1947 05 15

Moderncirko pasitempimų apžiūra

Medicinos srityje. Anais, gan tolimais Moderncirko veikloje laikais, kai Cirko žvėrių reprezentantė katė buvo sunegalavusi dantimis, akimis ir bendrąja savijauta, Cirko žymūnai Dėdžiukas ir V. Alė pasišovė gydyti: vienas – akis, o kita – dantis, o dar kai kas ir visą katės organizmą. Ir negalėtum žmogui sakyti, kad nepavyko. Pavyko, kaipgis. Katė net gastroliuoja Trakuose, Tverėčiuje. Jos vertė šuoliais auga. Pavykusi praktika su kate įdvasina praktikantus ambulatoriškai gydyti žmones, tiksliau sakant, jiems davinėti gerus patarimus. Taip antai, nuo širdies ligų patarinėja nenešioti sunkios skrandos, storos lazdos. Ir pacientai nesiskundžia, kad patarimai buvę blogi. Žymūnė Alė nenustygsta vietoje: ji, regimai, nori prasimušti į pirmaujančią vietą, todėl stachanovietiškai studijuoja, laiko koliokviumus, skaičiuoja žmonių kaulus, matuoja žmonių raumenis, o dabar įniko į žarnų mokslą; o kai ji dar išnagrinės gyslas ir nervus, tai visas žmogaus organizmas bus jai kaip ant delno. Juk tai pašėlusiai liks naudinga žinoti, kas kur yra, kai sirguliuojantis pacientas kreipsis, prašydamas patarimo. Laboji-Nelaboji irgi nenori pasiduoti mediciniškame lenktyniavime. Po vieno pasižymėjimo ją paskelbė „laikinąja Bestipendininke“, tuo būdu buvo pripažintas jos didelis savarankiškumas, viršijęs paskaitų ar vadovėlių normą. Kuo baigsis penkmečio plano pažanga šioje srityje dabar neįmanoma numatyti.

Išradimų srityje. Dėdžiukas norėjo padaryti tikrą persmą pasaulyje, nors savo dvasia taikus žmogus, ne revoliucionierius. Viso pasaulio miestelėnai gerai žino, kad krosnis galima kurenti anglimis, bet kad būtų galima krosnis kurenti vandeniu, tas niekam neatėjo į galvą. O Dėdžiukui atėjo. Mano sau, koks būtų nesvietiškas patogumas vandeniu kurenti: ir pigu, ir nedaug darbo! Ir kodėl gi negalima kurenti? Juk mirkytos anglys geriau ir kaitriau dega. Taigi nieko nelaukdamas ir šiuptelėjo kibirą vandens ant anglių, degančiųjų kros-

nyje. Kad ir pagal dialektinį metodą – priešingumai jungiasi viename daikte, tačiau ugnis ir vanduo krosnyje nesijungė. Įvyko žaibinė kova, sprogimas, ir vargšas vanduo, pavirtęs garais, šovė atgal iš krosnies į kambario plotumas, apstulbindamas ir vos nesužalodamas eksperimento kūrėjo. Fizikos ir chemijos egzaminus išlaikęs docentas ramiai paaiškino, kad toks eksperimentas dar yra per ankstyvas prie dabartinės mokslo padėties. Tačiau iniciatyvos aureolė visuomet žibės Moderncirko garbės vainike.

Paruošų srityje. Po žiemos atžygiavo linksmais pavasaris, ergo, Kulinarijos Magisteriui bei Transporto Meisteriui kelionė į Lapušikę. „Būkite pasveikintos, Mielosios Bitutės“, prabilo kulinarija triskart nusilenkdama visiems penkiems bičių avilams. „Atskubėjau, atpiškėjau iš sostinės, atveždama Jums, Mielosios Bitutės, kilogramą cukraus“. Tos, kurios ne politinės bitutės, gal apsidžiaugė, bet kitos, įtartina pažvelgusios, pamanė: „O kas žino, kaip bus vasara su medučiu? Kiek kilogramų mums nujosi į Tavo sostinę?“ Bet mąnymas viešumon neiškilo, ir apžiūra sklandžiai praėjo.

Bapkų Istrebiteliaus veikloje. Pasiteiravus Bapkų Istrebiteliaus įstaigoje teko Moderncirko reporteriui sužinoti, kad Istrebiteliaus budrumas nesumažėjęs, nors bapkos vis mažiau veisiasi. Kad būtų Istrebiteliaus veiklai platesnė sritis, jisai net išplėtęs bapkos sąvokos tyką?, būtent, bapkos terminu apimęs ne vien bapkas, bet ir tortus, tešlainius, spurgas ir žagarus, nes jie visi, anot jo, tarnauja tam pačiam liežuviui, gomuriui ir skilviui maloniai nuteikti. Net ir tokiu atveju Istrebiteliaus veiklai esanti neplati dirva, nes bapkos, tas buržuazinis gaivalas, vis daugiau nyksta ir tik retkarčiais tepasirodąs kokių vardinių ar švenčių proga. Reporteriui pasiteiravus, ar Istrebitelias pats asmeniškai naikina pasitaikiusias bapkas, ar pasinaudoja savo įgaliotiniais, Istrebitelias kategoriškai pareiškė, kad visur ir visuomet jis pats norėtų atlikti sunaikinimą, nes 1) jo akys esančios geriau įpratusios pastebėti bapkas ir visas jų atmainas, 2) jo rankos esančios geriau įgudusios į visokių subtilius pjaustymus, 3) jo gomurys ir skilvys esą maloniai nusiteikę priimti bapkų skonį ir jį reikiamai įvertinti, 4) pačiam Istrebiteliui bapkas sunaikinus, esąs didžiausias tikrumas, kad visa sunaikinta, kaip šluote nušluota, o su tais įgaliotiniais, ne visada žmogus gali būti tikras, kad visa sunaikinta pagal planą.

Moderncirko veiklos faktai pasitvirtino apžiūroje.

Red kolegija

V. I. Centas